

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

“Şiddet Gören Bir Kadın Olarak, Devlet Bizi Eve Dönmeye ve Şiddet Görmeye Mahkûm Ediyor”

Kadın Danışma Merkezi Faaliyet Raporu 2023

Kadın Dayanışma Vakfı

“Şiddet Gören Bir Kadın Olarak, Devlet Bizi Eve Dönmeye ve Şiddet Görmeye Mahkûm Ediyor”

Kadın Danışma Merkezi Faaliyet Raporu Ocak - Aralık 2023

Yazarlar: İlgi Kahraman, İrem Tunca, Leyla Topal, Merve Arılık

Katkıda Bulunanlar: Büşra Süneci, Cemre Öztoprak,
Ceren Kalay Eken, Dilan Yılmaz, Deniz Okay,
Feyza Ymanoğlu, Hatice Erbay, Nihan Erdoğan, Zekiye Karaca Boz
Grafik Tasarım: Hatice Erbay

İçindekiler

2023 Yılında Neler Yaşadık?	3
1. Kadın Danışma Merkezine Yapılan Başvurular	4
Şiddet Nedeniyle Yapılan Başvurular	5
Kadınlara Uygulanan Erkek Şiddeti	11
Şiddet Uygulayan Erkeklerle Dair Bilgiler	15
2. Kadınların Erkek Şiddeti ile Mücadele Deneyimleri	17
3. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları	24
Kadın Danışma Merkezi Öncesindeki Başvurular	24
Kolluk Birimleri	25
ŞÖNİM ve Sığınaklar	26
Adli Birimler	28
İdari Birimler	30
Sağlık Kurumları	30
4. Kadın Danışma Merkezi Desteği	31
Sosyal Destek	31
Psikolojik Destek	37
Hukuki Destek	41

Bu rapor Avrupa Birliği'nin finansal desteği ile Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) tarafından uygulanan “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Güçlü Sivil Alan” projesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu raporda ifade edilen görüşler Kadın Dayanışma Vakfı'nın görüşleridir ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women), Birleşmiş Milletler, bağlı kuruluşları ya da Avrupa Birliği'nin resmi görüşlerini yansıtmamaktadır.

2023 Yılında Neler Yaşadık?

Olanak ne sonsuz ne de anlaktır. Onun etkisinde inancımızı sürdürmek hiç de kolay değil

Audre Lorde

Kadın Dayanışma Vakfı olarak çalışmalarımıza 31 yıldır aralıksız olarak devam ediyoruz. 1993 yılından bu yana kadın danışma merkezimizde şiddete maruz kalan kadınlara ücretsiz sosyal, psikolojik ve hukuki destek sağlıyoruz. Dayanışma kurduğumuz kadınlarla birlikte güçleniyoruz.

Bu çalışmayı hazırladığımız 2024 yılında 6 Şubat depremlerinin etkisi devam ediyor. Depremlerin ardından bölgede ortaya çıkan sorunlardan kadınların fazlasıyla etkilendiğini görüyoruz. Kadınların, LGBTİ+'ların temel ihtiyaçları görmezden gelinmeye devam ediyor. Tüm bu olumsuzluklara rağmen kadınlar erkek şiddeti ile mücadele etmeye devam ediyorlar. 2023 yılında danışma merkezimizde yaptığımız görüşmelerde kadınlar depremin ardından şiddete maruz bırakıldıkları ilişkilerden ayrılmaya karar verdiklerini aktardılar. Yaşadığımız krizler her zaman olumsuz sonuçlar doğurmayabiliyor. Gündelik yaşam düzenin sarsıldığı değişip dönüştüğü bir süreç kadınların şiddetle mücadelelerinde güçlendirici bir unsur olabiliyor.

2023 yılı kadına yönelik erkek şiddeti karşısında aile odaklı politikaların ön plana çıkarıldığı bir yıldır. Kadınlar yerine ailenin odağı alındığı bu bakışın yıldan yıla derinleştiğini görüyoruz. 2023 yılı, kadınlara yönelik şiddetin cezasız bırakılarak teşvik edildiği, 407 kadının katledildiği bir yıl oldu. Bunun yanı sıra siyasal iktidarın LGBTİ+'lara yönelik nefret söylemini yeniden ürettiği pek çok örnekle karşılaştık

Tüm bu olumsuz tabloya rağmen; eşit, özgür ve şiddetsiz bir dünya için mücadele etmeye devam ediyoruz. Feminist mücadele ve kadın dayanışması ile bu mücadelede günden güne güçleniyoruz.

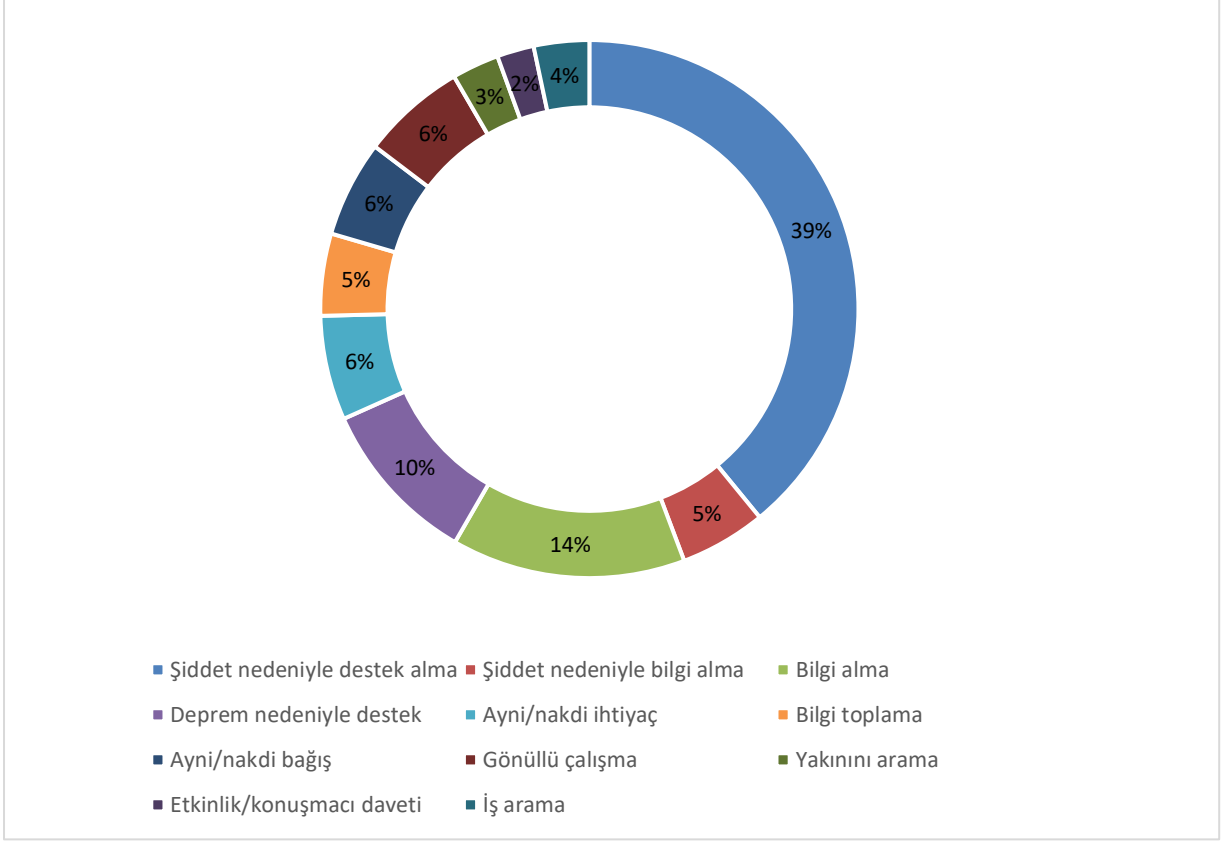
Kadın Dayanışma Vakfı

1. Kadın Danışma Merkezine Yapılan Başvurular

1 Ocak-31 Aralık 2023 tarihleri arasında kadın danışma merkezimize 849 kişi ulaştı. Danışma merkezimize ulaşan kişilerin %37'si (317 kadın) kendisi ya da yakını için şiddet nedeniyle destek almak isteyen kadınlardı. Vakıf ve kadın danışma merkezi çalışmaları hakkında bilgi almak isteyenler danışma merkezine ulaşanların %13'ünü (114 kişi) oluşturdu. Danışma merkezine ulaşanların %10'u (81 kişi) deprem bölgesinden ya da depremden sonra göç ettiği ilden arayan ve deprem nedeniyle oluşan aynı/nakdi ihtiyaçları için destek isteyen kişiler iken, %6'sının talebi (51 kişi) deprem bölgesi dışından aldığımız aynı/nakdi destek idi. 2022 yılında %4 olan ihtiyaç talepleri, bu yıl toplamda %16'ya ulaştı. Maddi destek taleplerinin artışında, ekonominin giderek kadınları yoksulluğa sürüklemesinin, depremin beraberinde getirdiği ekonomik zorlukların, sosyal yardım hizmetlerinde devletin gerekli sorumluluğu yerine getirmemesinin etkilerini görebiliriz.

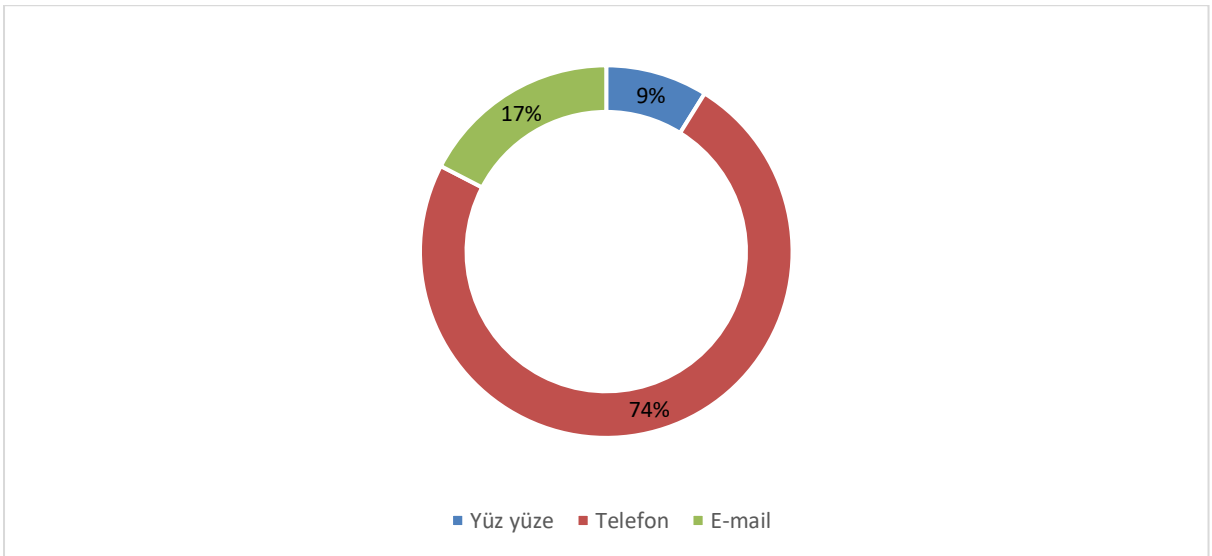
Görüşmelerin %6'sı (51 kadın) vakıfta gönüllü olmak isteyenlerdi. Danışma merkezimize ulaşanların %6'sı (47 kişi) vakfa aynı/nakdi bağış yapmak isteyenleri oluştururken, %5'i (42 kişi) kendisi ya da yakınının uğradığı şiddetle ilgili detaylı bir aktarım yapmadan, danışma merkezleri ve sığınaklarla ilgili bilgi almak isteyenler oldu. Vakfın çalışmaları ve danışma merkezinin işleyişi ile ilgili bilgi toplamak amacıyla ulaşan öğrenciler, gazeteciler ve araştırmacılardan gelen başvurular %5'i (40 kişi) oluşturdu.

İş arayanlar başvurular içinde %3'ü (27 kadın) oluşturdu. İş arayanları, belediyelerin kadın danışma merkezlerine ve İŞKUR'a yönlendirdik. Sığınakta kalan yakınlarına ulaşmaya çalışanlar yapılan başvurular arasında %3'ü (23 kişi) oluşturdu. Bu görüşmelerde sığınakların gizlilik esasıyla çalışan kurumlar olduğunu, dışarıdan sığınaklara erişimin mümkün olmadığını aktardık. 5 kadın kürtaja erişim hakkı ile ilgili bilgi almak için kadın danışma merkezimize ulaştı. Kürtaj hakkı ile ilgili gerekli bilgiyi paylaştık.

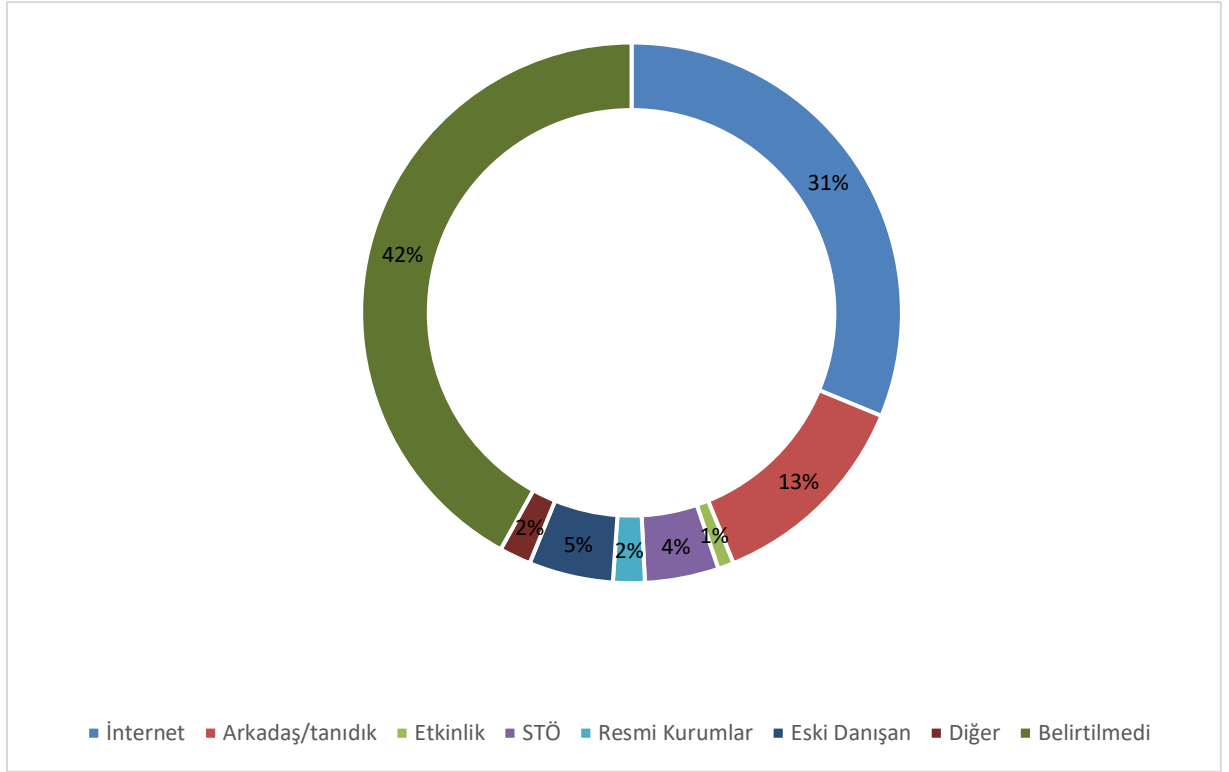

Şiddet Nedeniyle Yapılan Başvurular

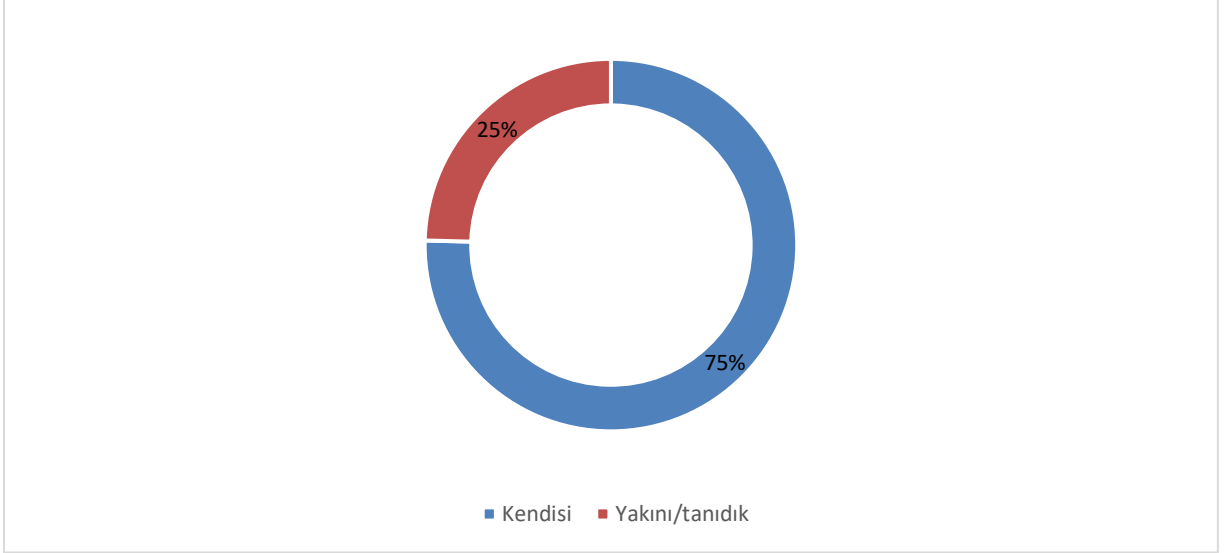
Şiddet nedeniyle danışma merkezine yapılan başvuruların %74'ü (233 kadın) telefon yoluyla yapıldı. E-mail yoluyla ulaşanlar %17'lik (55 kadın) bir orandaydı. %9 (28 kadın) kadın danışma merkezimize gelerek yüz yüze destek talebinde bulundu.

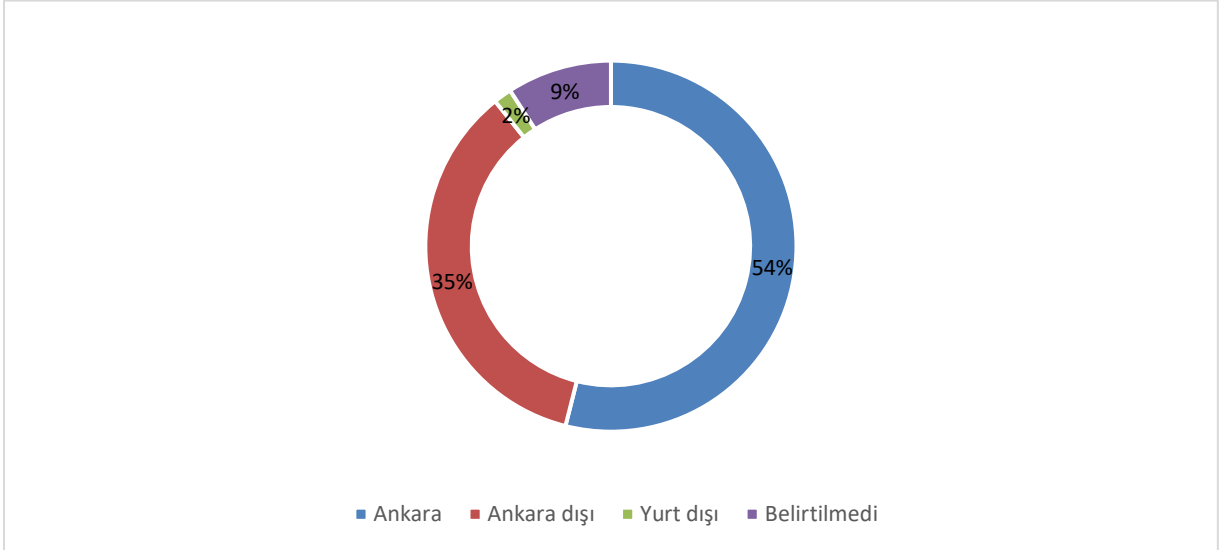
Şiddet nedeniyle başvuruda bulunan kadınların %31'i (99 kadın) internet aracılığıyla kadın danışma merkezinden haberdar olduklarını belirtti. Arkadaşları veya tanıdıkları aracılığıyla danışma merkezine ulaşanların oranı %13'tü (40 kadın). Başvuranların %42'si (133 kadın) danışma merkezinden nasıl haberdar olduğu hakkında aktarımda bulunmadılar.

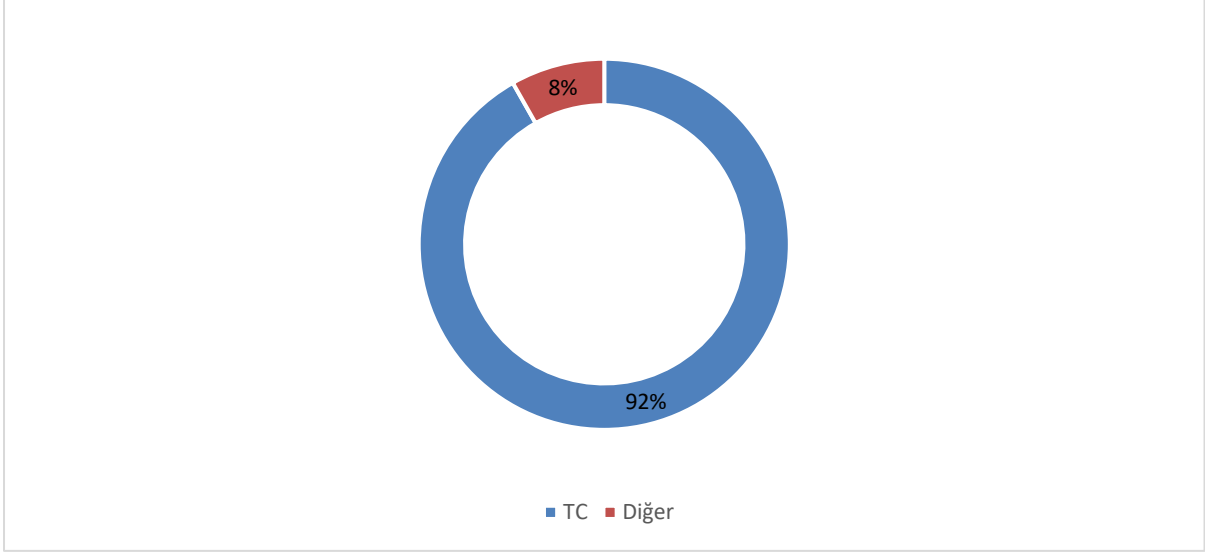
Başvuruda bulunan kadınların %75'i (239 kadın) kendisi adına destek almak isterken, %25'i (78 kişi) yakınları adına başvuruda bulundu. Yakınları adına başvuruda bulunanlara; şiddete maruz bırakılan kadınlarla doğrudan görüşmeler gerçekleştirdiğimizi belirterek, yakınlarına kadın danışma merkezine bizzat ulaşabilmeleri için bilgi verebileceklerini aktardık.

Şiddet nedeniyle kadın danışma merkezimize başvuruda bulunan 317 kadının %54'ü (171 kadın) Ankara'dan ulaştı. Başvuruların %35'i (112 kadın) ise Ankara dışındaki illerden gelen destek talepleriydi. Bu şehirler; Adana, Adıyaman, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bolu, Çanakkale, Çorum, Denizli, Düzce, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, Iğdır, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kırıkkale, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Sakarya, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon ve Zonguldak'tı. Başvuranların %2'si (5 kadın) yurt dışından (Almanya, Belçika, Brezilya, Danimarka ve Fransa) destek aldı, %9'u (29 kadın) ise nereden ulaştığı hakkında herhangi bir bilgi paylaşmadı.

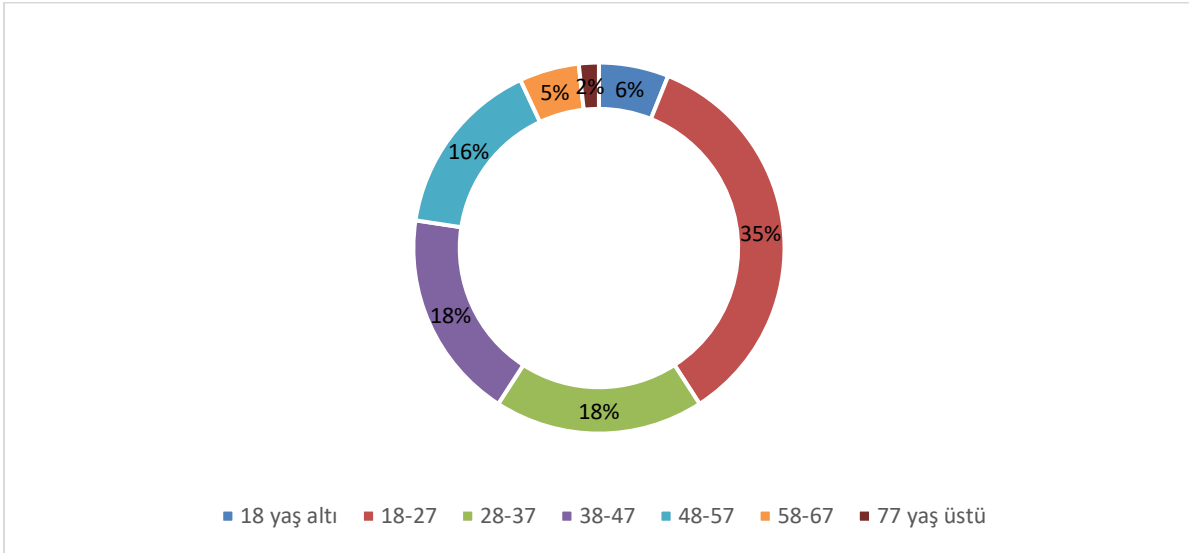

Başvuran kadınların %92'si (291) Türkiye vatandaşı olan kadınlardı. %8'i (26 kadın) ise Türkiye vatandaşlığı bulunmayan uluslararası koruma veya geçici koruma statüsündeki mülteci kadınlardı. Bu kadınlarla görüşmelerimizi Türkçe, İngilizce ve Arapça dillerinde gerçekleştirdik.

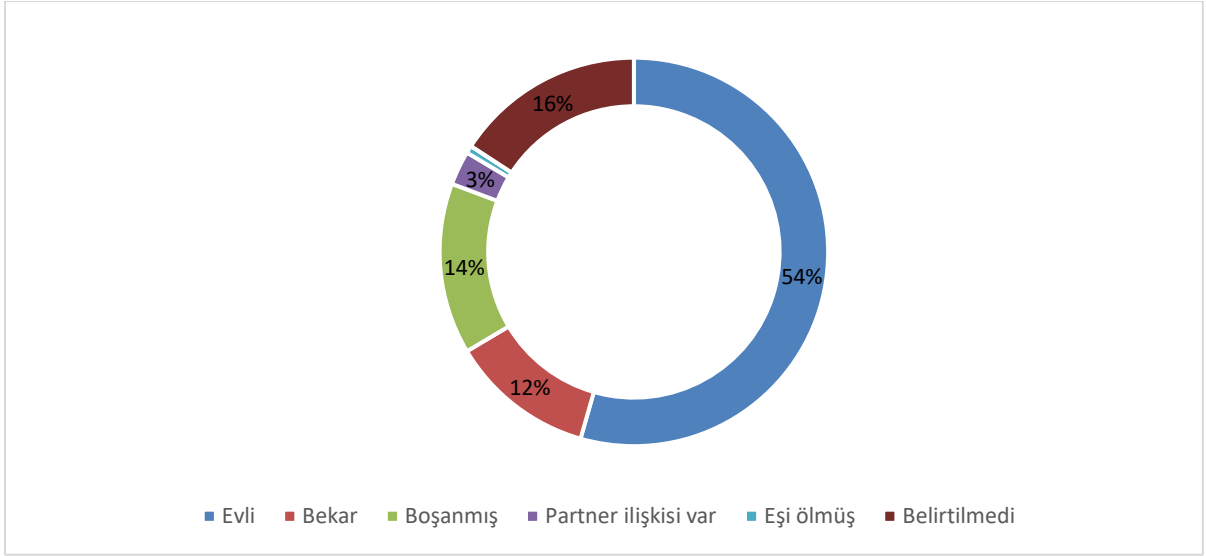
Kadınlara Dair Bilgiler

Şiddet nedeniyle destek almak için başvuruda bulunup yaşlarına dair bizimle bilgi paylaşan kadınların %35'i (40 kadın) 18-27, %18'i (21 kadın) 28-37, %18'i (21 kadın) 38-47, %16'sı (18 kadın) 48-57, %6'sı (7 kadın) 18 yaş altı, %5'i (6 kadın) 58-67 yaş aralığındaydı. Kadınların %2'si (2 kadın) 77 yaş ve üstü kadınlardı.

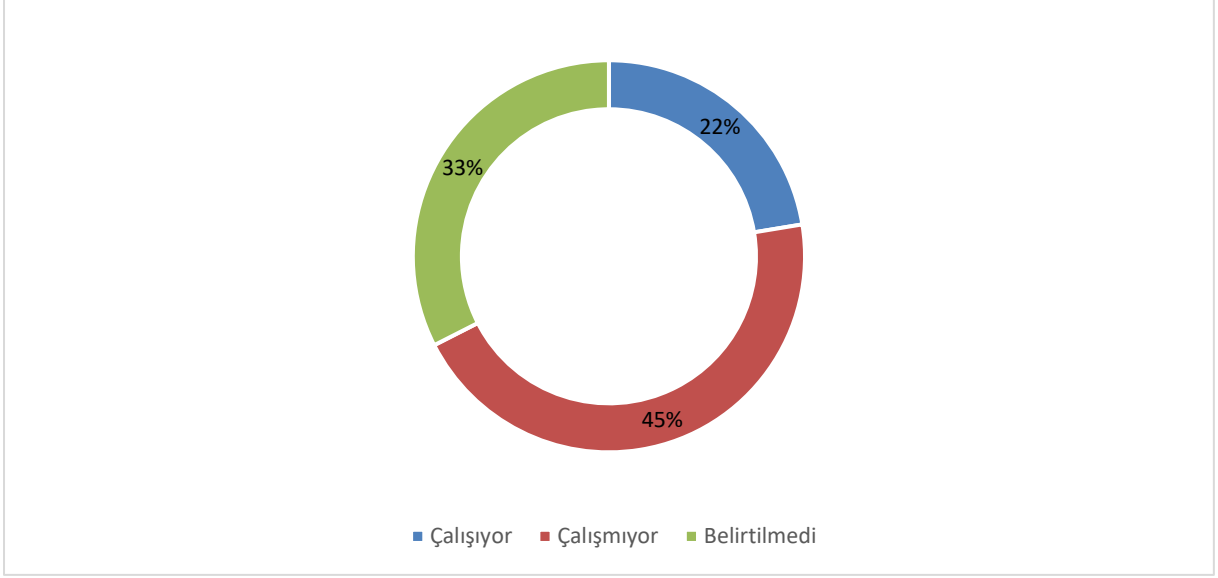
Danışma merkezine başvuruda bulunan kadınların %54'ü (172 kadın) evli olduklarını ifade etti. %14'ü (45 kadın) ise boşananları oluşturuyordu. Şiddet nedeniyle yapılan başvuruların %12'sini (38 kadın) bekar kadınlar oluşturdu. Bu kadınların %3'ü (9 kadın) partner ilişkisi olduğunu ifade etti. Kadınların %1'inin (2 kadın) ise eşi ölmüştü. İlişki durumu hakkında bilgi vermek istemeyen ise başvuruların %16'sını (50 kadın) oluşturuyor.

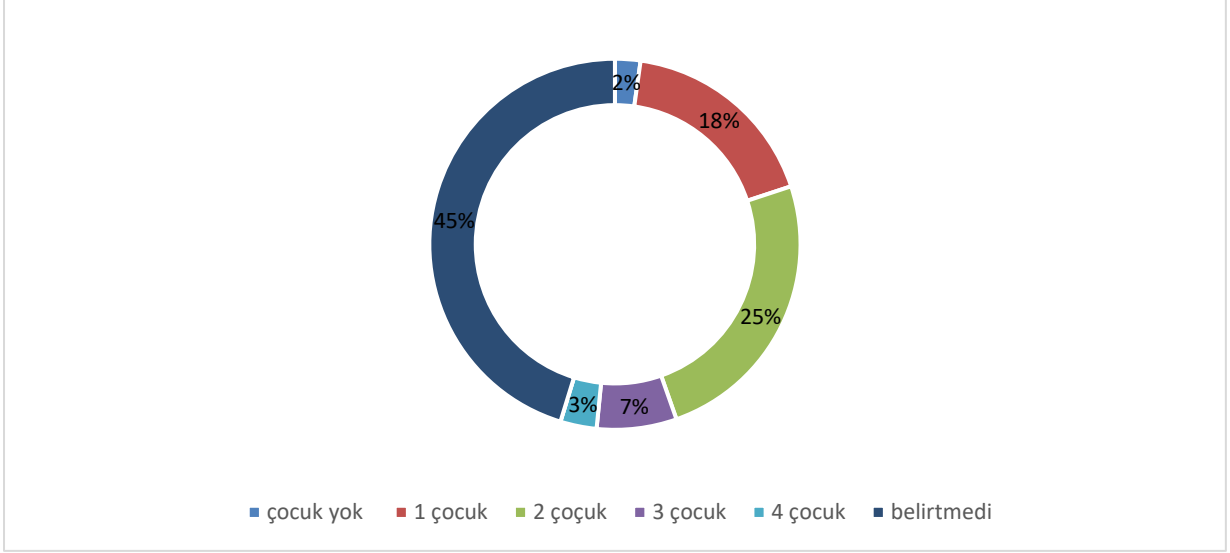
Başvuruda bulunan kadınlar arasında eğitim durumunu paylaşanların çoğunluğunu lisans (%12, 38 kadın) veya lise mezunu (%9, 28 kadın) olan kadınlar oluşturdu. Şiddet nedeniyle destek almak isteyenlerin %2'sini (7 kadın) lisansüstü mezunu, %2'sini (5 kadın) ilkokul mezunu, %1'ini (4 kadın) ilköğretim mezunu, %1'ni (2 kadın) okuma-yazma bilmeyen kadınlar oluşturdu., Başvuruda bulunan kadınların %73'ü (232 kadın) eğitim durumuyla ilgili herhangi bir bilgi vermedi.

Kadınların %45'i (143 kadın) ücretli çalışan olmadığını ifade etti. Ücretli çalışmayan kadınlar içinde işsiz/iş arayan oranı %39 (44 kadın) idi. Bu kadınların %30'u (34 kadın) ev kadını, %19'u (21 kadın) öğrenci ve %7'si (8 kadın) emekliydi. Şiddet nedeniyle başvuran kadınların %22'si (71 kadın) ücretli işlerde çalıştıklarını ifade etti. Çalışıp çalışmadığı hakkında bilgi paylaşmayan kadınlar ise %33'tü (103 kadın).

Şiddet nedeniyle danışma merkezine başvuran kadınların %48'i (152 kadın) bakmakla yükümlü olduğu kişiler olduğunu söyledi. Bakmakla yükümlü oldukları kişiler; %98 (148 kadın) oranında çocukları, %1 (2 kadın) aile bireyleri ve %1 (2 kadın) oranında eşleriydi. Kadınların %20'si (63 kadın) bakmakla yükümlü olduğu kişilerin olmadığını belirtirken, %32'si (102 kadın) bu konuyla ilgili bilgi paylaşmadı. Bu oranlar ev içindeki bakım yükünün büyük kısmının kadınlar tarafından üstlenildiğini gösteriyor. Erkek şiddetiyle mücadele sürecinde bakım yükünün kadınlar açısından zorlayıcı bir rolü olduğunu kadın danışma merkezinde gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde sıkça deneyimliyoruz.

Şiddet nedeniyle destek talep eden kadınların %25'i (75 kadın) iki çocuğunun olduğunu belirtti. Kadınların %18'inin (56 kadın) bir çocuğu vardı. Üç çocuğu olan kadınlar başvuranların %7'sini (22 kadın) oluşturdu. Dört çocuğu olanlar ise başvuruların %3'ünü (10 kadın) oluşturdu. Kadınların %2'si (7 kadın) çocuk sahibi olmadığını aktardı. Başvuruda bulunan kadınların %45'i (143 kadın) çocuk sahibi olup olmadıklarına ilişkin bilgi paylaşmadı.

Kadınlara Uygulanan Erkek Şiddeti

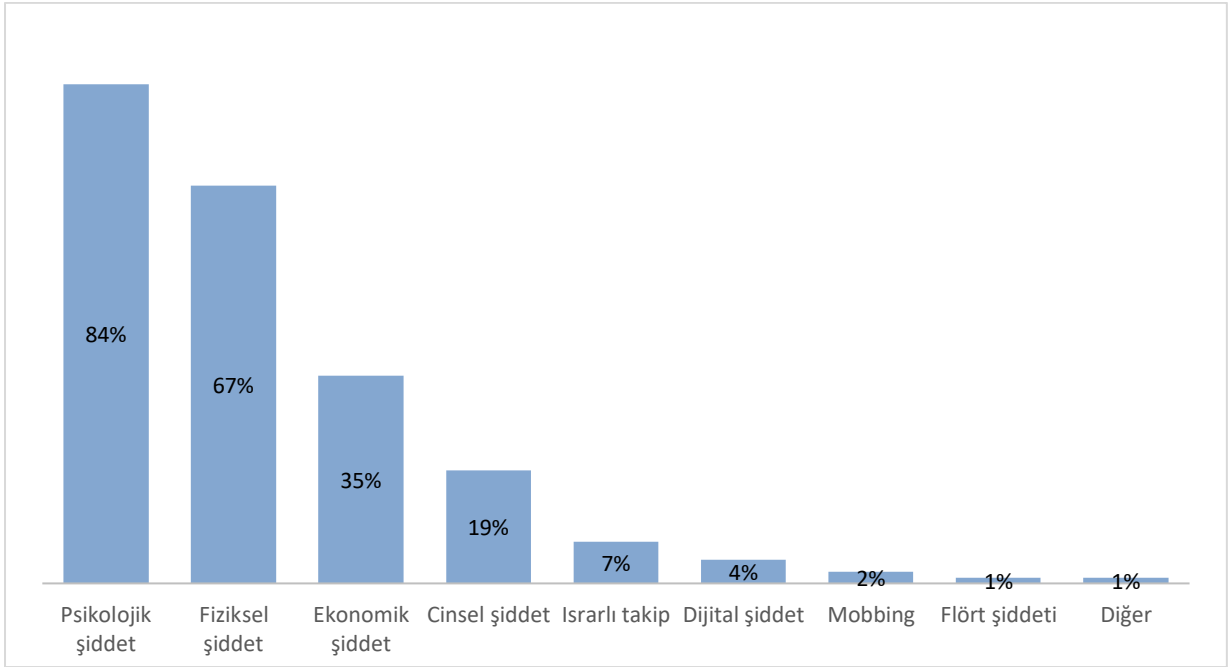
2023 yılında kadın danışma merkezimize başvuran kadınların %84'ü (267 kadın); tehdit, hakaret, aşağılama, bağırma, ilgi alanlarını kısıtlama, akıl sağlığından yoksun olduğu yönünde manipülasyon, arkadaşları ve ailesi ile görüşmesini engelleme, yalnızlaştırma, başka kadınlarla karşılaştırarak değersizleştirme, iftira, şantaj, çocuğu kaçırmakla tehdit etme, çocuğun velayetini almakla tehdit etme, kadının eğitimini engelleme, giyimine karışma ve başörtüsü kullanmaya zorlama, çanta, cüzdan, günlük, telefon gibi kişisel eşyaları karıştırma, kıskançlık, psikolojik destek almasına engel olma, kimlerle nerede görüşeceğini kontrol etme, arkadaş/aile/yakınlarla olan ilişkiyi sınırlama, yalnızlaştırma, kültürel farklılıklar üzerinden kötü muamelede bulunma, dışlama, telefonuna el koyma, çocuğuna ya da ailesine zarar vermekle tehdit etme, iletişim araçlarını kullanmasına engel olma, öldürmekle tehdit etme, özel hayatını ifşa etmekle tehdit etme, mesleki gücü üzerinden tehdit etme, suçlama, istemediği şeyler için zorlama, eve kilitleme, intihar etmekle tehdit etme, bedeniyle ve kilosuyla alay etme, zorla anlaşmalı boşanma protokolü imzalatma, ayrılmamak ve boşanmamak için direnme, yaşananların gerçekliği hakkında manipülasyon gibi farklı biçimlerde **psikolojik şiddete** maruz bırakılmıştı.

Kadınların yoğun olarak yaşadıkları psikolojik şiddetin en çok dile getirilen biçimi tehditti. Örneğin boşanmak isteyen bir kadın, eşi tarafından **“Beni boşarsan seni öldürürüm, yüzüne kezzap atarım.”** diyerek tehdit edildi. Kendisini tehdit eden kişi aynı zamanda kolluk

personeliydi. Bu şiddet karşısında alabileceği koruma, uzaklaştırma kararları hakkında bilgi verdik.

Evlendikten sonra dışarıdan liseyi ve üniversiteyi bitiren bir kadın eşi tarafından **“Ben okuttum seni, kendi başına bir şey yapacağın yoktu.”** denilerek psikolojik şiddete uğradığını aktardı.

Erkeklerin yoğun olarak uyguladıkları psikolojik şiddetten biri de kadınları, bedenleri veya yaptıkları işler, ev içi emekleri üzerinden aşağılama olarak karşımıza çıktı. Ev içi emek ile çocuk bakımı da kadınların psikolojik şiddete maruz kaldıkları bir başka konuydu. **“Çocuklara bile bakıcı bakıyor, sen mi bakıyorsun?”** diyerek eşi tarafından yaşadığı baskıyı ve ev içi emeğinin değersizleştirildiğini ifade eden danışanla maruz bırakıldığı psikolojik şiddet hakkında konuştuk.

Kadınların %67'si (214 kadın); tokat, yumruk atma, darp etme, tartaklama, tekmeleme, delici ve kesici aletle yaralama, eve veya odaya kilitleme, evden atma, kadının kişisel eşyalarına zarar verme ya da olay esnasında çevrede bulunan eşyalara zarar verme, boğazını sıkma, silahla yaralama, ateşle yakma, kaçırılma, vb. şekillerde **fiziksel şiddete** maruz kalmıştı, Eşinden fiziksel şiddet gören bir danışan bu durumu **“Kapıya ateş açtı, kovanlar bulundu ama silah bulunmadı. Suçlu suçunun cezasını çekmiyor. Ve daha çok sinirleniyor, güçleniyor, daha çok saldırıyor, cezalandırılmadıkça şiddet daha çok artıyor... 1 gün bile hapiste yatmadı bu**

adam.” sözleriyle aktararak şiddetle mücadele mekanizmalarındaki aksaklıkların şiddetin boyutunu daha da derinleştirdiğini vurguladı.

Fiziksel şiddetin; kadınların doğrudan bedenlerini hedef alan biçimlerinin yanı sıra erkekler tarafından kadınların çevrelerindeki eşyalara zarar verme şeklinde tezahür ettiği örneklerle sık karşılaştık. Eşi tarafından fiziksel şiddete uğrayan danışan **“Evde kırılmadık şey bırakmadı, inanın salonda hiçbir şey kalmadı her yer cam”** sözleriyle yaşadıklarını anlattı. Boşanmak isteyen danışana hukuki destek verildi.

Fiziksel şiddet kadınlarda sadece geçici zararlar bırakmıyor, kadınların psikolojik ve fiziksel bütünlüklerinde kalıcı etkilere neden olabiliyor. Örneğin babası tarafından çocukluk çağlarında fiziksel şiddete maruz bırakıldığını aktaran bir kadın bu şiddetin çenesinde ve dişlerde kalıcı bozukluğa yol açtığını dile getirdi.

Kadınların %35’i (110 kadın); elektrik, doğal gaz, su aboneliğinin kesilmesi, ev giderlerinin karşılanmaması, çocukların eğitim ve giyim ihtiyaçlarının karşılanmaması, borçlandırılma, eğitim masraflarının karşılanmaması, nafaka vermemek için anlaşmalı boşanmaya zorlanma, belirlenen nafakanın ödenmemesi, çalışmasına engel olunması veya zorla çalıştırılma, işyerinde itibarsızlaştırılma, evden çıkmaya zorlanma, aile mülklerinin erkek çocuklara devredilmesi, parasına el konulma, düğün takılarına veya birikimine el konulma, harcamalarının kontrol edilmesi vb. biçimlerde **ekonomik şiddete** maruz bırakıldıklarını aktardı.

Babası tarafından eğitimi için kaynak ayrılmayarak ayrımcılığa maruz bırakıldığını aktaran danışan **“Ağır bir eşitsizlik var. ‘Paramız yok seni okutamayız, sen eve dön’ dediler. Ama abime araba alındı.”** sözleriyle yaşadığı ekonomik şiddeti ve toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliği aktardı.

Kadın danışma merkezimizde yaptığımız görüşmelerde kadınlar evliliğin ardından eşleri tarafından çalışmaya zorlanma ya da çalıştırılmama gibi ekonomik şiddete maruz bırakıldıklarını sıkça dile getirdi: **“Çalışmamı istemedi. Bir çamaşırcıda çalışmak istediğimde ‘Erkekler de gelip bir şeyler alabilir’ dedi.”** Bu şiddet kimi zaman da erkeklerin kadınların iş yerine giderek işverenleri kadını işten atması yönünde tehdit etmesi şeklinde karşımıza çıktı. Kadının birikimlerine el konulması da sıkça rastladığımız ekonomik şiddet biçimiydi. Eşi ve

eşinin ailesi tarafından birikimlerine el konulduğunu belirten danışan **“ilk başta isteyerek masrafları karşıladığını ama sonradan ailenin aslında durumunun iyi olduğunu, ihtiyaçları olmadığı halde onun birikimini kullandıklarını fark ettiğini”** ifade etti.

Danışanların %19'u (60 kadın); taciz, cinsel istismar, istenmeyen biçimlerde ve zamanlarda cinsel ilişkiye zorlanma, tecavüz, pornografik görüntüler izlemeye zorlanma, manipülasyonla ilişkiye zorlanma, partnerin başkasıyla yaşadığı cinsel birlikteliği izlemeye zorlanma, bu birlikteliğe dahil olmaya zorlanma, partnerlerinin istediği kişilerle birlikte olmaya zorlanma, zorla bekaret testi yaptırma, kürtaja erişimini engelleme, kürtaj olmaya zorlanma vb. biçimlerde **cinsel şiddete** maruz bırakıldı.

Özellikle evli olan kadınlar eşleri tarafından cinsel birlikteliğe zorlandıklarını sıklıkla belirttiler: **“Beni bir hizmetçi olarak kullanıyor ve kendi cinsel tatmini için”**. Bu durum toplumda, **kadının evlilik ilişkisi içinde bir tür “görevi” olarak tanımlanmasına rağmen** başvurularda kadınların maruz kaldıkları şiddeti fark ederek tanımladığı örneklerin giderek arttığını görüyoruz. Başvurularda, kadınların boşanmanın ardından da eski eşleri tarafından cinsel şiddete maruz bırakıldığı örneklerle de karşılaştık.

Danışanların %7'si (21 kadın); istemedikleri halde iletişime zorlanma, takip edilme, sosyal medya hesapları üzerinden iletişim kurmakta ısrar etme, eve/iş yerine gelme, eve /iş yerine kargo paketi yollama gibi biçimlerde **ısrarlı takibe** maruz bırakıldılar.

İsrarlı takip uygulayan erkeklerin sıklıkla eski partnerler ve eski eşler olduğunu gördük. Örneğin eski partneri tarafından ısrarlı takibe uğrayan danışan **“ayrıldığımdan beri beni takip etti, fakülteme geldi arkadaşlarımla, yeni partnerimle ve ailemle iletişime geçmeye çalıştı”** diyerek yaşadığı şiddeti paylaştı.

İsrarlı takibe maruz bırakılan kadınlar bu şiddet karşısında en yoğun hissettikleri duygunun güvensizlik olduğunu ifade etti: **“Evime kadar gelip takip etti ve beni evimin önündeki parkta her gün bekleyeceğini yazdığı notlar bıraktı, artık ne evimde ne de evimin civarında rahat edemiyorum.”** diyerek yaşadığı güvensizliği dile getiren danışanla alabileceği tedbirler konusunda dayanışma kurduk.

Kadınların %4'ü (14 kadın); kişisel bilgilerinin/görüntülerinin yayılması, sosyal medyada ifşa etmek, sosyal medya hesapları üzerinden aileye/yakınlara ulaşmakla tehdit edilme gibi yöntemlerle dijital **şiddete** maruz bırakıldıklarını aktardılar.

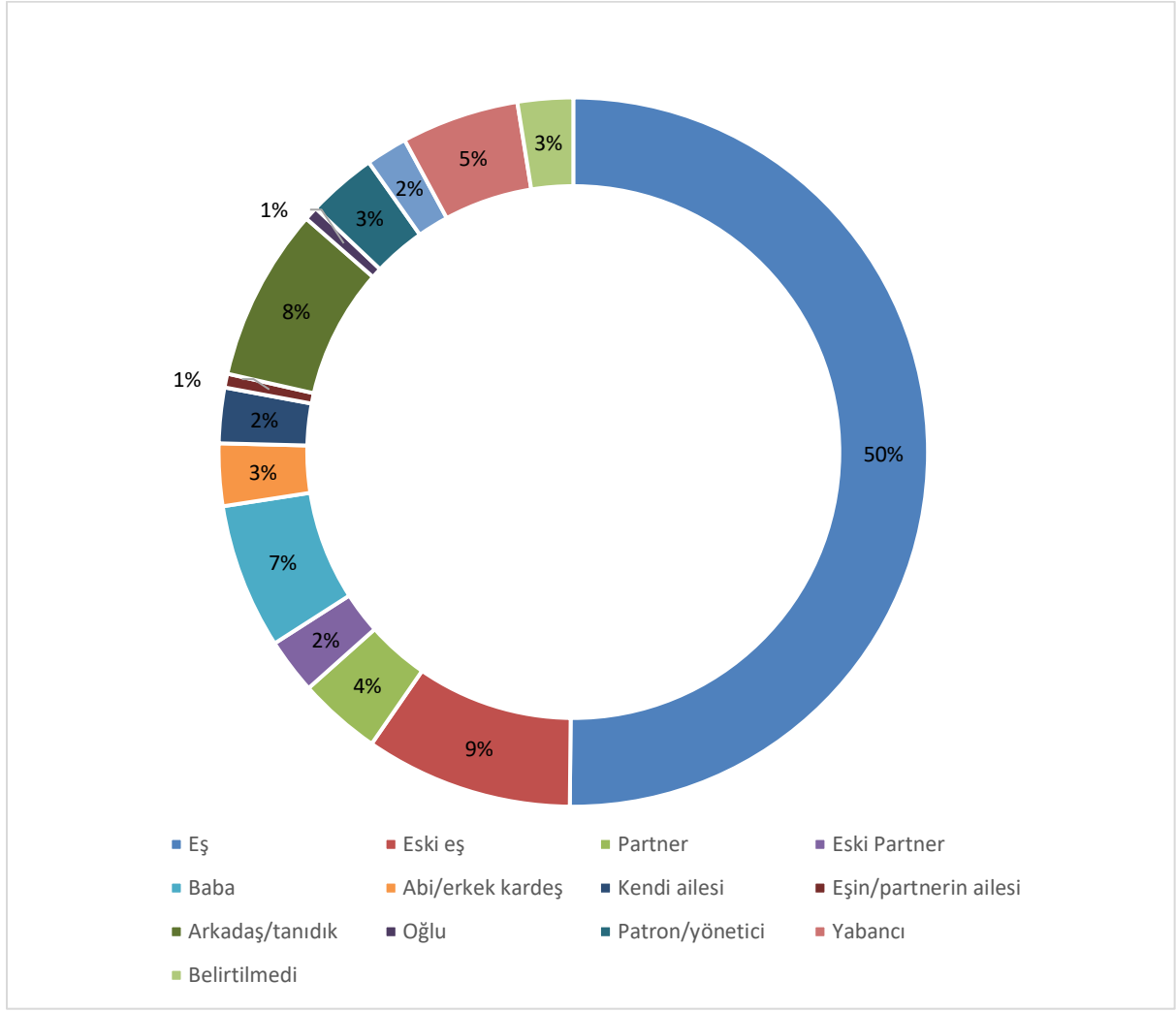
Kadın danışma merkezimizde yaptığımız görüşmelerde kadınların %2'si (6 kadın) mobbinge, %1'i (4 kadın) flört şiddetine ve %1'i (4 kadın) de erken yaşta zorla evlendirilme ve insan ticareti gibi diğer şiddet türlerine maruz bırakıldıklarını aktardı.

Danışma merkezine yaşadığı şiddetle ilgili destek almak için ulaşan kadınların çoğunluğu birden fazla şiddet türüne maruz kalmıştı. Psikolojik ve fiziksel şiddetin (%27, 85 kadın) birlikte, en fazla maruz kalınan şiddet biçimleri olduğunu gördük. Kadınların %12'si (38 kadın) hem fiziksel hem ekonomik hem de psikolojik şiddete maruz bırakıldıklarını aktardı. Kadınların %7'si (21 kadın) hem psikolojik hem de ekonomik şiddete maruz bırakılmıştı.

Örneğin eski eşinin kendisine; fiziksel, ekonomik ve psikolojik şiddet uyguladığını aktaran bir danışan **“Evden dışarı çıkamıyorum, çalışamıyorum. İşe girersen çocukların velayetini alırım’ diyerek tehdit ediyor.”** sözleriyle yaşadığı şiddeti aktardı.

Şiddet Uygulayan Erkeklerle Dair Bilgiler

Kadınların %50'si (159 kadın) evli oldukları erkekler tarafından şiddete maruz bırakıldıklarını aktardı. %9'una (30 kadın) şiddet uygulayanlar eski eşlerdi. Kadınların şiddet içeren evliliklerine boşanarak son verseler bile eski eşleri tarafından şiddete maruz bırakılmaya devam ettiklerini görüyoruz. Kadınların %8'i (25 kadın) arkadaşları veya tanıdıkları erkekler tarafından şiddete maruz bırakıldıklarını aktardı. Kadınların %7'si (21 kadın) babası tarafından şiddete uğradığı için başvuruda bulundu. Kadınların %5'i (17 kadın) yabancılar, %4'ü (12 kadın) partneri, %3'ü (10 kadın) patron/yöneticisi, %3'ü (9 kadın) abi/erkek kardeşi, %2'si (8 kadın) eski partneri, %2'si (8 kadın) kendi ailesi, %2'si (6 kadın) komşu/ev sahibi, %1'i (2 kadın) eşin /partnerin ailesi, %1'i (2 kadın) oğlu tarafından kendilerine şiddete uygulandığını aktardı. Kadınların %3'ü (8 kadın) şiddet uygulayan erkeğin yakınlığına dair herhangi bir bilgi paylaşmadı.

Danışma merkezine başvuran kadınların %69'unun (219 kadın) şiddet uygulayan erkeklerle aynı evde yaşamadıklarını gördük. Kendisine şiddet uygulayan erkeklerle aynı evde yaşadığını belirtenler ise başvuranların %23'üydü (72 kadın). Yaptığımız görüşmelerde kadınların %8'i (26 kadın) şiddet uygulayan erkeklerle aynı hanede yaşayıp yaşamadığına dair bizimle bilgi paylaşmadı.

Evli olduğu erkek tarafından şiddete maruz bırakıldığını aktaran kadınların oranı %50 iken, şiddet uygulayan kişiyle aynı evde yaşamayan kadınların oranının %69 olması, kadınların şiddet içeren ilişkilerden uzaklaşmak için verdikleri mücadeleyi gösteriyor. Henüz boşanma süreci tamamlanmadan hatta başlamadan önce alınabilecek 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un sağladığı koruyucu ve önleyici tedbirlerden yararlanmak bu noktada daha da önem kazanıyor.

2. Kadınların Erkek Şiddeti ile Mücadele Deneyimleri

Kadın Danışma Merkezimizde yaptığımız görüşmelerde, kadınların kendi yaşamlarına, bedenlerine, cinselliklerine dair karar aldıkları anda şiddete uğradıklarını görüyoruz. Bu bazen partner ile cinsel ilişkiye girmeme kararında, cinsel yönelim ile ilgili kararlarda, sosyal yaşama dair tercihlerde, ortak çocukların eğitime erişimi ile ilgili kararlarda, ortak mülkiyete ilişkin kararlarda veya ilişkiye devam edip etmemek yönündeki kararlar(da) karşımıza çıkıyor. Örneğin evli olduğu erkeğin kendisine yönelik kısıtlayıcı davranışları nedeniyle kadın danışma merkezimize başvuran bir kadın, eşinin sürekli kendisini aldatmakla suçladığını, telefonunu karıştırdığını, gittiği yerler ve görüştüğü kişiler hakkında tartışma çıkardığını, kavga çıkmasını diye normalde gittiği yerlere gitmemeye, görüştüğü kişilerle görüşmemeye başladığını aktardı. Ancak sistematik şekilde psikolojik şiddet uygulayan erkeğin, başka kadınlarla görüştüğünü, bu görüşmeleri sorduğunda ise eşin fiziksel şiddetine de maruz kaldığını ifade etti. Sığınakta kaldığı, boşanmaya karar verdiği anda bize ulaşan danışan ile sığınak sonrası süreç için dayanışma kurduk.

Kadınlar erkek şiddetine maruz kaldıkları andan başlayarak, bu şiddet karşısındaki mücadele sürecinde pek çok zorlukla karşılaşılıyorlar. Bu zorlukların erkek şiddetinin sonuçlarından, şiddetle mücadeleye yönelik kamusal politikalardan bazen de patriyarkal toplumsal pratiklerden kaynaklandığını anlıyoruz.

Erkek Şiddetinin Psikolojik Etkileri

Kadın danışma merkezinde yaptığımız görüşmelerde, kadınlar, erkek şiddeti nedeniyle bir takım psikosomatik rahatsızlıklar yaşadıklarını dile getirdiler. Aniden uykudan uyanma, sıçrama, sosyal yetilerde bozulma, tedirginlik, sürekli uyuma isteği, depresyon, yeme bozuklukları, unutkanlık kadınların erkek şiddeti nedeniyle yaşadıkları psikolojik sorunlar arasındaydı. Örneğin, üvey babasının cinsel şiddetine maruz kaldığını aktaran danışan, olay sonrasında, yüksek sesle konuşulan toplumsal alanlarda aniden sıçradığını, korku hissettiğini aktardı.

Şiddet, kişisel sınırlarımızı ihlal edebiliyor. Bu nedenle, kadınların, şiddet uygulayan kişinin fikirlerini kendi fikirleri gibi benimseyebildiğini, tekrar şiddete uğramamak için kişisel sınırlarını, şiddet uygulayan erkeğin istediği çerçevede sınırlandırabildiğini görüyoruz. Örneğin

evli olduğu erkek tarafından sistematik bir şekilde psikolojik ve ekonomik Şiddete maruz kaldığını ifade eden kadın, bu Şiddetin gündelik yaşamına etkilerini Őöyle aktardı: **“Sürekli uyuyup duruyorsun dediği için artık çok az uyuyorum. Yemek yemek istediğimde önce hak etmeliyim diye düşündüğümde temizlik gibi şeyler yaparak kendimi yoruyorum. Çok geziyorsun, yol parası harcıyorsun deyip durduğu için çok elzem olmadıkça dışarı bile çıkmıyorum... Özgüvenim o kadar düştü ki normalde yaptığım şeyleri yapamaz, gittiğim yerlere gidemez oldum.”** Psikolojik destek talebinde bulunan kadınla, bu desteği sağlayarak dayanışma kurduk.

Kadınları Şiddetle mücadele sürecinde, zorlayan durumlardan biri de kendilerine yönelik suçlayıcı düşüncelerdi. Şiddetin hiçbir gerekçesi olamayacağını, Şiddet uygulayan kişi tarafından başka birçok seçenek varken tercih edilen bir davranış olduğunu bu görüşmelerde sıkça dile getirdik. Örneğin danışma merkezimizden yıllar evvel psikolojik destek alan bir danışan, evde eşinden ve oğlundan Şiddet görmeye devam ettiğini, evden uzaklaşamadığı için de kendini suçladığını dile getirmişti: **“Zaten doğru düzgün doğru kararlar alamıyorum, emek verdiğim her şeyi kaybettim, hiçbirini tutamadım.”** Kadınlar açısından, Şiddet içeren ilişkilerden uzaklaşmamak ya da gerekli desteği bulamadıkları için bu ilişkilere geri dönmek de özgüven kaybına yol açarak, zorlayıcı bir deneyim haline gelebiliyor. Maruz kaldığı Şiddeti tanımlamakta zorluk yaşadığını aktaran bir diğer danışan, yaşadığı çelişkinin bu ilişkidenden çıkmasını zorlaştırdığını aktardı: **“insan içinden çıkamadığı zaman geri dönüyor, çocuklar bahane olsa da”.** Uzun süredir dayanışma kurduğumuz kadınla, dile getirdiği duyguların, kendine yönelik suçlayıcı bakışının erkek Őiddetinden kaynaklandığını konuşarak dayanışma kurduk.

Kadınlarla yaptığımız görüşmelerde, en çok dile getirilen durumlardan biri de değersizlik hissiydi. Şiddet uygulayan kişinin, bireysel sınırları(nın) ihlali, kadınlar açısından değersizlik hissini beraberinde getirebiliyor. Evli olduğu erkeğin sistematik şekilde psikolojik Şiddetine maruz kaldığını aktaran danışan, eşinin tüm kararlarına müdahale ettiğini, yaptığı her şeyi ağır bir biçimde eleştirdiğini aktardı. **“O da insan, ben de insanım, neden böyle yapıyor? Onun yanında kendimi değersiz bir eşya, bir hizmetçi gibi hissediyorum.”** Kadınların, sadece kadın olmalarından kaynaklanan Şiddete maruz bırakıldıklarını, değersizlik hissini, Şiddetin bir sonucu olduğunu konuştuk.

Erkek şiddetini tanımlamak bazen güç olabiliyor. Özellikle sevgi ve güven duyguları hissettiğimiz birinden şiddet gördüğümüzde, yaşadığımız zorluk daha da artabiliyor. Örneğin, partnerinden sistematik şekilde psikolojik şiddet gördüğünü, ayrılma kararının ardından ise şiddetin ısrarlı takibe ve fiziksel şiddete dönüştüğünü aktaran danışan, partnerinin sürekli çantasını kurcaladığını, nereye gittiğini sorguladığını, tehdit ettiğini aktardı. Ayrılma kararının ardından ev eşyalarına zarar verdiği için şikayetçi olmayı düşünüyordu. Yaşadıklarını anlamlandırmakta zorlandığını dile getiren danışan, **“Bazen abartıyor muyum acaba, fiziksel olarak bana bir şey yapmadı, iyiyim diyorum kendi kendime, ama sizce abartıyor muyum?”** diyerek kendini ifade etti. Eşyalara yönelik zarar verici davranışların da fiziksel şiddet olduğunu, maruz kaldığımız şiddetin aslında sıklıkla kendimize olan güvenimizi ve inancımızı da zedelediğini, yaşadığımız bu güvensizliğin de psikolojik şiddetin bir biçimi olduğunu konuştuk.

Erkek Şiddetinin Sistematiği

Kadın danışma merkezinde yaptığımız görüşmelerde, erkek şiddetinin sistematik bir biçimde süregelmesinin kadınların şiddetle mücadelesini zorlaştıran bir etmen olarak ifade edildiğini gördük. Bazı kadınlar evliliklerinde maruz kaldıkları şiddetin, evliliğin ilk anlarından itibaren başladığını dile getirdiler. Örneğin evlendiği ilk andan itibaren fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını aktaran danışan, sokağa her çıkışının şiddet nedeni olduğunu aktardı. **“6 sene bakkala gitmedim, gazete alma, süt alma gibi hiçbir şey yapamadım.”** diyerek bu durumu ifade etti. Boşanmanın ardından şiddetin devam ettiğini, bir yıl sonrasında bile işe girmemesi, çalışmaması için eski eşi tarafından ortak çocuğun velayetini almakla tehdit edildiğini aktardı. 6284 sayılı Kanun ve velayet hakkına dair hukuki destek sağladık.

Şiddet döngüsü de kadınların şiddetle mücadelesini olumsuz etkileyen bir durum. Şiddet uygulayan kişinin pişmanlık dile getirmesi, şiddetin tekrarlanmayacağına dair söz vererek ilişkinin devamını sağlaması, bir süre sonra tekrar şiddetin tırmanması şeklinde özetleyebileceğimiz, şiddet döngüsü, kadınların maruz kaldığı şiddet karşısında kendi duygu ve düşüncelerini anlamlandırabilmelerini ve bununla birlikte şiddetten uzaklaşmak için alternatif plan yapmalarını güçleştiriyor. Örneğin, şiddet döngüsü nedeniyle hissettiği çelişkileri bir kadın **“Özünde iyi bir insan, bazen şizofren gibi davranıyor, şiddet uyguluyor, sonra geliyor aşkım sana bunu aldım, kahve yapayım mı diyor gönlümü almaya çalışıyor”** diyerek aktardı. Şiddet

döngüsü hakkında konuştuğumuz bu görüşmede, 6284 sayılı Kanun tedbirleri hakkında da bilgi verdik.

Ekonomik Koşullar

Kadın danışma merkezinde yaptığımız görüşmelerde, ekonomik koşulların elverişsizliği, kadınların şiddet içeren ilişkilerden uzaklaşmasının önünde büyük bir engel olduğu dile getirildi. Bu zorluğa rağmen, şiddet uygulayan erkeklerden uzaklaşmak, ayrılmak, boşanma sürecini hızlandırmak ve bir an önce boşanabilmek için kadınların nafaka, tazminat, mal paylaşımı talebinde bulunmadıkları örneklerle karşılaştık. Kadınlar, şiddet nedeniyle boşanmak istedikleri eşlerinin, nafaka, tazminat ve mal paylaşımı talebinde bulunmamak koşuluyla boşanmaya razı olduklarını çok sık dile getirdiler. Dolayısıyla, kadınlar boşanma aşamasında da psikolojik ve ekonomik şiddete uğruyor, erkekler boşanma koşulu olarak kadınların mali haklarından vazgeçmelerini isteyebiliyorlar. Bu durum kadınların mal paylaşımı, tazminat ve nafaka taleplerine yönelik hak kayıplarına neden oluyor.

2023 yılında artan kira bedellerinin kadınların hem şiddete maruz kalmasına neden olduğunu hem de şiddet içeren ilişkilerden uzaklaşmaları için engel oluşturduğunu gördük. Yaptığımız görüşmelerde ev sahiplerinin şiddetine uğrayan kadınların yanı sıra pek çok kadın sığınak sonrası kiralık bir ev bulmakta zorlandığını, kira bedelini karşılayamadıklarını dile getirdiler. Burada da belirgin şekilde gördüğümüz gibi içinde bulunduğumuz ekonomik koşullar kadınların yaşamlarını doğrudan etkileyen, zorlayan bir etmen.

Yalnız Yaşayan Kadınlar

2023 yılında yaptığımız görüşmelerde kadınların dile getirdikleri bir başka zorluk da yalnız yaşayan bir kadın olmak. Özellikle “kutsal aile” denilerek aile odaklı politikaların ön plana çıkarılması, kamu politikalarının kadın değil aile odaklı oluşu, toplumsal yaşamda yalnız yaşayan kadınların hedef haline getirildiği kültürü destekleyebiliyor. Örneğin şiddet gördüğü eşinden boşandıktan sonra kapıcı dairesine taşındığını aktaran kadın, burada “dul kadın” olarak yaftalanmış, apartman sakinleri tarafından binada istenmemiş, evden çıkmaya zorlanmıştı. Bu durum, günün farklı zamanlarında kapısını yumruklamak, merdivende, bahçede gördükleri zaman küfretmek gibi biçimlerde şiddete dönüşmüştü. Apartmanın güvenlik kamerasından evine giren çıkan var mı diye de kontrol ediyorlardı. Yaşadıkları

nedeniyle hukuki destek sağlayarak dayanışma kurduğumuz bu örnekte olduğu gibi, kadınlar sadece yalnız yaşadıkları için de şiddete maruz kalabiliyorlar.

Şiddet Uygulayan Erkeğin Mesleği, Statüsü

Şiddetle mücadele sürecinde kadınların deneyimlerinde ön plana çıkan bir başka konu da şiddet uygulayan erkeğin mesleki, toplumsal statüsünü kullanması idi. Bu statü aracılığıyla kadınların şiddetle mücadele mekanizmalarına başvurmaktan çekindiği, başvurularının işlevsizleştiği örneklerle karşılaştık. Özellikle kolluk personeli olan erkeklerin, mesleki konumlarını kullandığını görüyoruz. Örneğin şiddet uygulayan eşini şikâyet etmek isteyen bir kadın, karakola gittiğinde eşinin polis memuru olmasının “**elini kolunu bağladığını**” ifade etti, şikâyetinden vazgeçirilmeye çalışılmış. “**Polis arkadaşı geldi, şikâyetçi olma dedi. Ben 14 yıldır çekiyorum**”. Sadece karakolda değil, komşularının da şiddete maruz kaldığı esnada sesini duydukları halde polis çağırmadıklarını, eşi polis olduğu için korktuklarını ifade etti.

Mülteci Kadınlar

Türkiye’de yaşayan mülteci bir kadın olmanın erkek şiddetini derinleştirdiğini görüyoruz. Kadın danışma merkezimizde yaptığımız görüşmelerde mülteci kadınlar, erkek şiddetine maruz bırakıldıktan sonra bu erkekler tarafından şiddetle mücadele mekanizmalarına, özellikle kolluk birimlerine başvuru yapmasınlar diye tehdit ediliyor. Vatandaşlık başvurularının iptal edilebileceği, sınır dışı edilebileceği bu tehditler arasında öne çıkanlardan.

Karşılaştığımız örneklerde şiddet uygulayan erkeklerin Türkiye vatandaşı olmayan kadınlara istedikleri her şeyi yapabileceklerini ve bu şiddet nedeniyle cezalandırılmayacaklarını düşünebildiklerini görüyoruz. Örneğin, mülteci olduğu ve herhangi bir geliri olmadığı için partnerinin kendisi üzerinde baskı kurduğunu, “**Git, şikâyet et, nasılsa vatandaş değilsin, kimse sana yardım etmez**” dediğini aktaran bir kadın, danışma merkezimize ulaşırken yabancı olduğu için destek olmayacağımızı düşünmüş. Böyle bir ayrımın ilkelerimize aykırı olduğunu aktardığımız görüşmede, yararlanabileceği haklar konusunda bilgi verdik. Yaptığımız görüşmelerde mülteci kadınların ihtiyaç duydukları halde, vatandaşlık bağı olmadığı için sığınağa başvurmaktan çekinebildiklerini gördük. Yine bir başka örnekte, evli olduğu erkek tarafından “**Polise gitmek mantıksız sen Türk vatandaşı değilsin, bana hiçbir şey yapamazsın.**” diyerek tehdit edilen mülteci kadınla başvurabileceği mekanizmaları konuştuk.

Ailenin Etkisi

Kadınlarla yaptığımız görüşmelerde, şiddetle mücadele sürecinde çekirdek aileleriyle yaşadıkları sorunları da sık sık dile getirdiler. Bu görüşmelerde aile bireylerinin kadınlara bekledikleri desteği sunmadığı, şiddet içeren bu ilişkiyi sürdürmek yönünde baskı kurdukları pek çok aktarım vardı. Örneğin evli olduğu erkeğin sistematik bir şekilde psikolojik şiddetine maruz kaldığını aktaran bir kadın, fiziksel şiddet yaşanmadığı için ailesinin **“20 sene evli kaldın, 20 sene daha yaşayıp yaşamayacağın belli değil, zaten öleceksin boşanıp ne yapacaksın ayıp değil mi”** diyerek boşanma kararından vazgeçirmeye çalıştığını aktardı. Bu görüşmede şiddetin, sadece fiziksel şiddet olamayacağını, diğer şiddet türlerinin görünmezliğini konuştuk.

Kadınlar, boşanmanın ardından çekirdek aileleriyle birlikte yaşamaya başladıklarında, bu kez de aile bireyleri tarafından şiddete maruz kaldıklarını aktardılar. Örneğin, **“Evliyken namus yüküm kocamdaydı, şimdi boşandım ya, babam namusumu yeniden kendisi yüklenmiş hissediyor, sürekli eski eşime dönmem için baskı yapıyor.”** diyen kadınla aile içinde yaşadığı bu baskıyı konuştuk.

Şiddetle Mücadele Mekanizmalarına Dair Deneyimler

Kadınların şiddetle mücadele mekanizmalarında karşılaştıkları sorunlardan dolayı yeniden ihtiyaç duyduklarında önceki olumsuz deneyimler nedeniyle bu kurumlara başvurmaktan çekindiklerini görüyoruz. Bu zorluk zaman zaman şiddet uygulayan kişiyi cesaretlendiren, teşvik eden pratiklere dönüşebiliyor. Örneğin, ailesinin fiziksel şiddetine maruz kalan arkadaşı için bize ulaşan kadın; arkadaşının polisi aradığını, ama gelen polislerin **“aile içi mesele”** diyerek hiçbir işlem yapmadığını aktardı. Üstelik bu olaydan sonra şiddetin dozu da giderek artmış.

Şiddetle mücadele mekanizmalarında yaşanan sorunlara ek olarak; işsizlik, yoksulluk gibi yapısal sorunların kadınların maruz bırakıldıkları erkek şiddetini derinleştirdiğini görüyoruz. Örneğin, sistematik bir şekilde ailesinin şiddetine maruz kaldığını aktaran kadın, üniversite eğitimi sürecinde evden ayrıldığını fakat eğitimini tamamladıktan sonra işsizlik nedeniyle tekrar bu eve dönmek zorunda olduğunu aktardı. İş sınavlarına hazırlanmak amacıyla maddi destek talep eden kadına, destek alabileceği burs programlarının bilgisini verdik.

Hukuk Sistemine Duyulan Güvensizlik

Kadın danışma merkezimizde son yıllarda yaptığımız görüşmelerde sık sık kadınların hukuk sistemine duydukları güvensizliği dile getirdiklerini görüyoruz. Maruz kaldıkları erkek şiddeti karşısında gerekli desteği bulamayan kadınlar **“Ne yapmam gerektiğini bilmiyorum, kimsenin umurunda değil, devletin hiç umurunda değil.”** diyerek bu güvensizliği dile getirebiliyorlar. Kadınlar, şiddetle mücadele mekanizmalarında, maruz kaldıkları şiddeti durduracak, önleyecek çözümlere ulaşamıyorlar. Şiddetle mücadeleye yönelik uygulamaların şiddetin tırmandığı, kadınların yaşamına yönelik tehdidinin arttığı hallerde devreye girmesi, bir yanılla şiddetin tırmanmasına göz yummak anlamına gelebiliyor. Bu durumu **“O ilk tokadın hesabı, karakola ilk gittiğimde sorulsa böyle olmazdı.”** diyerek aktaran kadının ifadesinde kadınların sisteme dair yaşadıkları güvensizlik ve adaletsizlik hislerini görebiliyoruz.

Ayrılma Kararı

Kadınlar, danışma merkezimizde yaptığımız görüşmelerde hangi anda hangi olayın ardından şiddet içeren ilişkilerinden uzaklaşmak için adım attıklarını, hangi noktada ayrılma kararı verdiklerini aktarabiliyorlar. Yıllar içerisinde, kadınlar açısından sık tekrar edilen argümanlardan birinin ortak çocuklarla ilgili konular olduğunu görüyoruz. Kadınlar, çocukların maddi desteğe ihtiyaç duymayacağı bağımsız hayata geçtikleri yaşta ayrılma kararı alabiliyorlar. Benzer doğrultuda sık tekrar edilen bir durum da ortak çocukların erkek şiddetine maruz kalmasının kadınlar açısından ayrılma nedeni olmasıydı.

2023 yılında yaptığımız görüşmelerde depremin de ayrılma kararını etkileyen bir durum olarak ifade edildiğini gördük. 6 Şubat Depremlerinin ardından, özellikle depremzede kadınlar, artık şiddete maruz kalmak istemediklerini dile getirdiler. Afetin, gündelik hayatı sekteye uğratan, barınma, bakım, temel ihtiyaçlara ulaşamama gibi sorunlar yaratan yanlarına ek olarak gündelik yaşamı dönüştüren etkilerinin kadınların şiddetle mücadelesinde teşvik edici bir etmen olabildiğini gördük. Örneğin, evli olduğu erkeğin şiddetine maruz kaldığını, depremin ardından şiddetin devam ettiğini aktaran kadın, deprem travmasının ardından hala şiddet görüyor olmanın kendisi için son damla olduğunu ifade etti. Çocuklarıyla birlikte, il değiştirerek sığınağa yerleşen kadın, gizlilik kararı edindiğini aktardı.

Yine depremin ardından ayrılma kararı alan ve boşanma davası için hukuki destek talep eden bir kadın **“Eskiden zannedirdim ki kadın olarak bunlara sabretmem, kabullenmem**

gerekiyor...depremde evimi kaybettim, birçok yakınım öldü, katlanamıyorum artık.” ifadeleriyle yaşadığı deneyimi aktardı.

Benzer doğrultudaki bir başka görüşmede, boşanmak istediğini, deprem travması yaşarken bir yandan da şiddete katlanmayı sürdürmek istemediğini dile getiren kadına boşanma davası için hukuki destek sağladık.

3. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları

Kadın Danışma Merkezi Öncesindeki Başvurular

Kadın danışma merkezimize başvurmadan önce kadınların %86’sı (272 kadın) yaşadığı şiddeti yakınlarıyla ya da bir kamu kuruluşuyla paylaşmışlar. Başvuran kadınların %4’ünün (13 kadın) ise maruz bırakıldığı şiddeti en yakınlarıyla bile paylaşmadığını gördük.

Kadınların %68’i (214 kadın) kadın danışma merkezinden önce başka kurumlara da başvurduğunu aktardılar. Danışanların büyük çoğunluğu başvurduğu kurumlardan yeterli bir destek göremedikleri için bize ulaştı. Başvuran kadınların %18’i, (58 kadın) daha önce herhangi bir kuruma başvuru yapmamıştı. Kadınların hangi kurumlardan destek alabileceklerini bilmemeleri bilse de gerekli desteğe ulaşamayacaklarını düşünmeleri bu durumun ortaya çıkmasında rol oynuyor.

Kadınların %37’si (117 kadın) yaşadığı şiddetin ardından kolluk birimlerine başvurmuştu. Kadınların %35’i ise (112 kadın) suç duyurusunda bulunmak, boşanma davası açmak, tedbir kararı aldirmek için mahkeme, savcılık, adli yardım birimi, Ankara Barosu Gelincik Merkezi gibi adli birimlere başvuru yapmıştı. Kadın danışma merkezimize başvuran kadınların %16’sı (51 kadın) ise maruz kaldıkları şiddet nedeniyle tedavi olmak ve darp raporu almak için sağlık kurumlarına başvurmuştu.

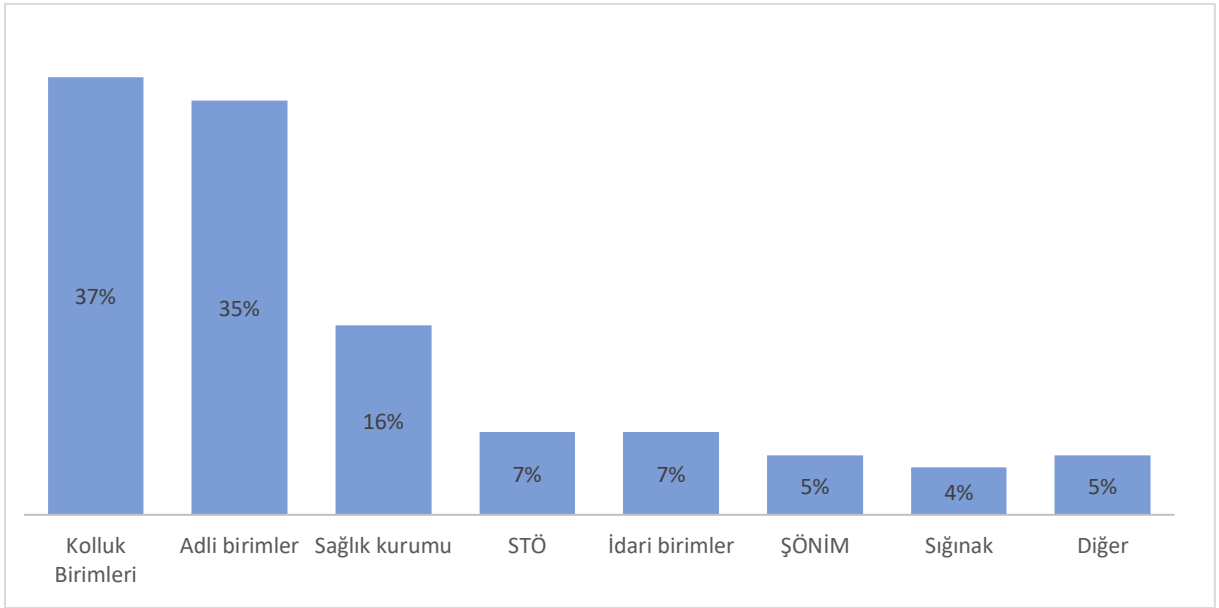
Kadınların Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’ne (ŞÖNİM) başvuru oranı %5 (17 kadın) ile sınırlıydı. Bu durumun 2022 yılında da benzer doğrultuda olduğunu gördük. ŞÖNİM başvurularına paralel bir biçimde kadın danışma merkezimize başvuran kadınların %4’ünün (13 kadın) sığınaklara başvurduğunu gördük.

Kadınların %7’si (21 kadın) ise Alo 183 Şiddetle Mücadele Hattı, Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER), Kamu Denetçiliği Kurumu, okul müdürlükleri, çalıştıkları kurum ve

işyerlerinin disiplin birimleri ve belediyelerin kadın danışma merkezleri gibi çeşitli kurumlara başvurduklarını aktardılar. Kadın danışma merkezimizden önce başka sivil toplum örgütlerine başvurarak destek almak isteyen kadınların oranı ise %7 (22 kadın) idi.

Başvuranların %20'si (62 kadın) 6284 sayılı Kanun kapsamında çeşitli tedbir kararları edinmiş kadınlardı. Bu kararların büyük çoğunluğunu bir ay gibi kısa süreleri kapsayan koruma-uzaklaştırma kararları oluşturuyor. Ancak 6284 sayılı Kanun'a dayanarak sadece uzaklaştırma kararı verilmesinin kadınların güvenliğini sağlamada yetersiz kaldığını görüyoruz. Kadınlar talep ettikleri halde çeşitli gerekçelerle elektronik kelepçe, adres gizliliği, geçici tedbir nafakası veya geçici velayet gibi tedbirlerin verilmediğini aktardı.

Kolluk Birimleri

Önceki yıllara benzer şekilde kadınların, 2023 yılında da şiddetle mücadele mekanizmaları arasında en çok sorun yaşadıkları mekanizmanın kolluk birimleri olduğunu gördük. Kadınlar başvurdukları kolluk birimlerindeki polis memurlarının şikayetlerini işleme almadıklarını, işlem yapmamak için geçersiz nedenler öne sürdüklerini, yanlış bilgiler vererek başvurularından vazgeçirildiklerini sıkça dile getirdiler. Şiddet uygulayan erkeğin kolluk personeli olduğu hallerde korunduğu ve kadınların başvuru yapmaktan vazgeçirilmeye çalışıldığı örneklerle karşılaştık.

Komşuları tarafından gece rahatsız edilen ve evden çıkması için baskı yapılan bir kadın polisi çağırdığında gelen ekibin **“Bizi şimdi olanlar ilgilendiriyor, kapınızda bir şey yok.”** diyerek başvurusunu almadıklarını aktardı. Danışana 6284 sayılı Kanun kapsamında koruyucu tedbir

kararları aldirabileceği, telefonuna Kadın Destek Uygulaması (KADES) yükleyerek polis çağırabileceği ve savcılığa başvurarak şikayetçi olabileceği bilgisini verdik.

Kendisine şiddet uygulayan eşine karşı uzaklaştırma kararı alan kadın, eşinin bu kararı ihlal ettiğini bildirmek için gittiği karakolda polislerin **“Bu mesafede bir şey yok, fazla yaklaşmamış.”** diyerek başvurusunu almak istemediklerini aktardı. Kadın bu durumu bildireceğini, onları şikâyet edeceğini söylediğinde ise **“Git nereye ediyorsan et, yine şikâyete geleceğin yer burası.”** dediklerini belirtti. Danışana hem maruz kaldığı erkek şiddetine hem de polislerin görevlerini yapmamasına karşı hakları ile ilgili hukuki destek verdik.

Kızıyla birlikte evden atılan ve kalacak yeri olmayan kadına sığınağa gidebileceğinden söz ettiğimizde **“Ben aslında gitmek istedim sığınma evine, sorduğumda uzaklaştırma aldığım polis memuru dedi ki sığınma evi çok kötü bir yer, sen yapamazsın orada, oraya gitme.”** şeklinde yanlış bir bilgi verilerek sığınağa gitmesinin engellenmeye çalışıldığını aktardı. Danışana sığınakların işleyişi hakkında bilgiler verirken danışanla sığınağa gidiş kararının yalnızca ona ait bir karar olduğunu konuştuk.

Polis memuru olan eşinden şiddet gören ve bu şiddete karşı mücadele etmek istediğinde eşinin polis arkadaşlarından gördüğü baskıyı dile getiren bir kadın yaşadıklarını **“Elimi kolumu bağlayan şey polis olması. Şikâyet etmeye gittiğim gün polis arkadaşları bana baskı uyguladılar. Polis arkadaşı geldi, şikayetçi olma dedi. Karşı taraf polis olduğu için çok dişli. Süreci biliyor.”** sözleriyle aktardı. Bunun yanı sıra mal paylaşımı gibi konularda da hukuki desteğe ihtiyaç duyduğunu aktaran kadını yaşadığı şehirdeki baronun kadın hakları merkezine yönlendirdik.

Eski erkek arkadaşının şiddeti nedeniyle karakola şikayetçi olmak için giden bir kadın, polisin şikayetini almamakta direndiğini aktardı. **“O da sizi şikâyet eder, kanıtınız yok. Darp raporu önemli ama kanıt gerekiyor. O şahit getirir, sizin şahidiniz yok.”** gibi yanlış bilgiler vererek kadını başvurusundan vazgeçirmiş. 6284 sayılı Kanun kapsamında kadının beyanının esas olduğunu ve tedbir kararı aldırmak için herhangi bir kanıt aranmayacağını aktardık.

ŞÖNİM ve Sığınaklar

Sığınaklara erişimin kadınların şiddetle mücadelesindeki önemini pek çok kez dile getirdik. Vatandaşlık bağı bulunan Türkiyeli kadınlar için sığınak başvurularında şiddete dair kanıt aranmazken vatandaşlık bağı bulunmayan kadınlar için kanıt ve bu şiddeti kolluğa bildirmiş

olma şartı arandığını gördük. Bu durum mülteci kadınların şiddetle mücadele süreçlerinde önemli bir hak ihlali olarak karşımıza çıkıyor.

Öte yandan sığınakların işleyişinde pek çok sorun olduğunu, kadınların ve kadınlarla birlikte kalan çocukların temel ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığını görüyoruz. Kadınlar; yemek saatleri dışında gıdaya erişemediklerini, yemeklerin kötü ve besleyicilikten uzak olduğunu, kreş desteğinin, psikolojik destek, çeşitli hobi ve meslek kursları vs. desteklerin sağlanmadığını aktardılar. Giriş-çıkış saatlerinin katı kurallara bağlanması, cep telefonu kullanımının yasaklanması ya da günde birkaç saat ile kısıtlanması kadınların dile getirdiği sorunlar arasındaydı.

Kadınların deneyimlerinden, sığınak koşullarının standart olmadığını, sığınak işleyişlerinin şehirden şehre değişebildiğini, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı olan sığınaklarla belediyelere bağlı olan sığınakların farklılaştığını görüyoruz.¹

Daha önce çocuklarıyla birlikte sığınağa gitmiş ve sığınak koşulları nedeniyle ayrılmak zorunda kalmış olan bir kadın yeniden sığınağa gitme konusuna yaşadığı çekinceyi **“Çocuklarım için bir şey istediğinde vermedikleri ya da geçici bir süre için onlara bırakmak zorunda kaldığımda çocuklara bakmadıkları için de yeniden sığınağa gitmek istemiyorum. Bunu sığınaktaki çalışanlara söylediğimde ‘Burası kadınlar için, çocuklar için değil.’ demişlerdi. Çocuklarımın da psikolojisi bozuldu, yeniden sığınağa gitmek istemiyorlar.”** şeklinde ifade etti. Bu görüşmede mali destek ya da istihdam desteği alabileceği kurumlara dair bilgi paylaştık.

Maruz bırakıldığı şiddet nedeniyle ülkenin farklı yerlerindeki sığınaklara gitmek zorunda kalan bir başka kadın ise benzer bir durumu **“Çocuklara acıktıklarında yemek verilmiyordu, kurumda çalışanlara göre sığınaklar iyi ya da kötü yerler oluyordu. Eğer çalışan kişiler duyarlı ise kadınlara destek oluyorlar. Değillerse koşulları zorlaştırıyorlar, keyfi olarak sığınağa gelmiş gibi davranıyorlar kadınlara.”** sözleriyle ifade etti. Görüşmede sığınak sonrası destek alabileceği çeşitli kurumların bilgisini vererek dayanışma kurduk.

Sığınaklar konusunda kadınları zor durumda bırakan uygulamalardan birisi de 12 yaş üzerindeki erkek çocuklarının sığınaklara kabul edilmemesi. 12 yaşın üzerinde erkek çocuğu

---

¹ Tüm bu aktarımlara **Kadınların Sığınak Deneyimleri ve İhtisaslaşmış Sığınaklar** adlı raporumuzda detaylı bir biçimde yer verdik: <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadinlarin-siginak-deneyimleri-ve-ihhtisaslasmis-siginaklar-raporu/>

olan kadınların birçoğu çocuklarından ayrılmamak için sığınağa gitmekten vazgeçiyor ve bu durum, kadınların şiddet ortamından uzaklaşmasını engelliyor.

Şiddete maruz kaldığı evden ayrılmaya çalışan ve bunun için gidebileceği yerleri araştıran bir kadın, oğlu 14 yaşında olduğu için sığınakta kalmak konusunda çok kararsızdı. **“Oğlum geçici de olsa yurda bırakma olanağım varmış ama şimdi kızımı sığınma evine götürüp oğlum bırakırsam oğlum onu bıraktığım için ileride bana öfke duymaz mı, tepki göstermez mi?”** diyerek endişesini ifade etti. Bu nedenle evden ayrılma planını bir süre daha erteleme kararı aldı. ŞÖNİM ile görüştüğünde durumunu aktarıp alternatif çözümler talep edebileceğini aktardığımız danışan bu durumdan dolayı evden ayrılma planlarını bir süre daha erteleme kararı aldı.

Tüm bunların yanında 11 ili derinden etkileyen 6 Şubat depremleriyle birlikte bu illerdeki ŞÖNİM’ler ve sığınaklar da ağır hasar gördü. Bu illerdeki kadınların başvurmaları için çevre illere yönlendirildiği bilgisini yönlendirilen şehirlerdeki ŞÖNİM’lerden ve belediyelerin kadın danışma merkezlerinden aldık. Depremden sonra göç alan illerdeki ŞÖNİM’lerin depremzede kadınların barınma ihtiyacına yanıt veremediği noktalarda AFAD’ın belirlediği çeşitli otellere yönlendirme yaptığını da gözlemledik (Ör: Muğla ŞÖNİM). Az ya da orta hasarlı olarak tespit edilmiş bazı sığınakların boşaltılmadığını ve kadınların can güvenliği riski taşıyan hasarlı binalarda kalmaya devam ettiği bilgisini de bölgedeki kadın örgütlerinden edindik².

Adli Birimler

Kadınların kolluk birimlerinde yaşadıkları zorlukların adli birimlerde de sürdüğünü görüyoruz. Özellikle nafaka hakkına ve kadının beyanı esastır ilkesine yönelik kamuoyundaki karşıt söylemin etkisiyle 6284 sayılı Kanun’a aykırı olmasına rağmen koruma-uzaklaştırma tedbir kararı için Aile Mahkemelerine başvuran kadınlardan şiddete maruz kaldıklarına dair kanıt istendiği örneklerle karşılaştık. Darp raporu olduğu halde kadınların şikayetlerine karşı takipsizlik kararı verildiğini deneyimledik.

Kayınpederi tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılan bir kadın darp raporu alıp şikayetçi olduğu halde savcılık tarafından takipsizlik kararı verilmiş, karara karşı yaptığı itiraz da reddedilmiş. **“Belinde silah var. Çocuklarımla gözünü önünde orakla dövüldüm, çocuklarıma da küfrettiler. Şikâyet ettim, hiçbir şey olmadı, ben ölünce mi bir şey yapacaklar?”** diyerek

tepkisini dile getirdi. Bu takipsizlik kararından sonra kayınpederinin daha da pervasızlaştığını, daha özgüvenli bir şekilde dolaşarak kendine bir çeşit gözdağı verdiğini belirten kadınla hukuki destek sağlayarak dayanışma kurduk. Yaşadığı şehirdeki ŞÖNİM'e ve Adli Yardım Bürosu'na başvurabileceğini, KADES uygulamasından yararlanabileceğini aktardık.

6284 sayılı Kanun'da yer almasına rağmen zorlama hapsi kararının verildiği çok az örnekle karşılaştık. Kadınlar, uzaklaştırma kararlarını birçok kez ihlal eden erkekleri gerekli mercilere bildirdikleri halde herhangi bir işlem yapılmadığını sıklıkla dile getirdiler.

Kızına ve kendisine şiddet uygulayan erkeğe karşı, uzaklaştırma kararı edinen ama şiddet uygulayan erkeğin bu karara uymadığını dile getiren danışan bu kararların işlevsel olmadığını **"Adliyenin kapısına git gel yapmak, çaresizlik çok kötü bir şey"** diyerek aktardı. Hukuki destek vererek 6284 kapsamındaki diğer tedbir kararları ve KADES hakkında bilgi vererek görüşmelerimizi sürdürdük.

Adli Yardım

Artan ekonomik krizle birlikte kadınların adalete erişiminin giderek zorlaştığını görüyoruz. Kadınlar avukatlık ücretlerindeki artışı karşılayamadıklarını, ücretsiz avukat desteği sunan baroların adli yardım birimlerinden gerekli desteği alamadıklarını aktardı.

Öte yandan ülke genelinde 2020 yılından itibaren her şehirde birden fazla baro açılmasına olanak tanıyan çoklu baro sistemi düzenlemesine geçilmesiyle birlikte bu sistemin barolara bağlı adli yardım birimlerini etkilediğini görüyoruz. Örneğin Ankara'da çok sayıda kadın adli yardım birimlerinden yararlanmak için beklenen koşullara sahip olmalarına rağmen Gelincik Merkezi tarafından kendisine avukat ataması yapılmadığını aktardı. Bu durumu doğrudan Gelincik Merkeziyle paylaştığımızda ise ikiye bölünen baro bütçesi nedeniyle adli yardım birimlerine aktarılan bütçenin azaldığını, bundan dolayı verilen desteklerin sınırlandırıldığını öğrendik.

Eşi tarafından maruz bırakıldığı şiddetten dolayı şikayetçi olmak ve eşinden boşanmak isteyen bir kadın adalete erişimde yaşadığı sorunu **"Yaşadığım şehirdeki adli yardım bürosuna gittim ama büronun parası olmadığı için avukat veremiyoruz dediler. Benim avukat tutmaya maddi durumum yok, ne yapacağım şimdi?"** sözleriyle ifade etti. Danışana hukuki destek sağladık ve

yaşadığı şehrin barosunun kadın hakları merkezine yönlendirdik. Danışma merkezinden aldığı destekle şiddetle mücadele sürecine devam ediyor.

İdari Birimler

Kadınların maruz bırakıldıkları şiddetle mücadele ederken destek aldığı idari birimleri Alo 183, CİMER, Kamu Denetçiliği Kurumu, okul müdürlükleri, çalıştıkları kurum ve işyerlerinin üst birimleri ve belediyelerin kadın danışma merkezleri olarak sıralayabiliriz. Ancak kadınların anlatılarından bu mekanizmaların da etkili bir şiddetle mücadele aracı olmadığını anlıyoruz.

Bir yıla yakın bir zaman geçmesine rağmen depremin kadınlar üzerindeki etkileri devam ediyor. Deprem bölgesinde, çadırkentte yaşayan bir kadın eşinden şiddet görmeye devam ettiğini ama eşinden çekindiği için şikayetçi olamadığını aktarıp destek istediği Kızılay görevlisi "**Çadırkentte görevli Aile Bakanlığı personeli var ama kadının gözlerinin neden mor olduğunu kimse sormamış daha önce.**" sözleriyle yaşanan sorunları ifade etti. Bu görevli, kadın danışma merkezimize başvurarak kadın için destek istedi. Yaptığımız görüşmede, bu konuda kadınların başvurabileceği kurum ve kuruluşların sayısının önemli olduğunu belirttik ve bunun yanı sıra kadınları güçlendirici çalışmaların önemine vurgu yaptık, danışma merkezine erişim bilgilerimizi paylaştık.

Maruz bırakıldığı şiddetten dolayı psikolojik destek alma gereksinimi duyan ve bunun için Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin kadın danışma merkezine başvuran bir kadın yaşadığı durumu "**Listeye aldık dediler, tam bir buçuk yıl bekledim. Sonra yeniden aradım yine aynı şeyi söylediler.**" sözleriyle aktardı. Danışana Vakfımız bünyesindeki gönüllü psikologlar aracılığıyla psikolojik destek sağladık.

Metroda bir erkek tarafından taciz edilen bir danışan hukuki süreç için metrodan görüntüleri istediğini ama uzun zaman geçmesine rağmen görüntülerin hala kendisine verilmediğini "**Ben talep etmeme rağmen delilleri vermiyorlar, işlerini yapmıyorlar. O görüntüler olmadan nasıl dava açayım?**" sözleriyle ifade etti. Danışana hukuki destek vererek metro yönetimine yeniden dilekçe yazabileceğini, yine verilmezse durumu savcılığa bildirebileceğini aktardık.

Sağlık Kurumları

Kadınların maruz bırakıldıkları şiddet sonrasında tedavi edilmek veya darp raporu alabilmek için sağlık kurumlarına başvurabiliyorlar.

Sağlık kurumları kadınların yaşadıkları şiddeti dile getirebilecekleri ilk noktalar olabiliyor. Ancak bazen sağlık personelinin bazı temel ilkelere dikkat etmemesi ya da kadına yönelik erkek şiddeti konusunda gerekli donanıma sahip olmaması kadınların maruz kaldığı şiddeti sağlık personeliyle paylaşamamasına neden olabiliyor.

Eşi tarafından şiddete maruz bırakılan bir kadın evden çıkıp hemen hastaneye gittiğinde karşılaştığı durumu **“Birkaç gün önce çok ağır şiddet gördüm kendimi dışarı attım. Hastaneye gittim aklıma ilk orası geldi, akılsız kafam polise gitsene... Hastaneye gider gitmez bir banka yatıp bayıldım kaldım. Kimse de neyin var diye sormadı.”** diyerek özetledi. Yeniden bir sağlık kurumuna yönlendirme yaparak darp raporu alabileceğini aktardığımız danışana şikayetçi olabilmesi ve uzaklaştırma kararı alabilmesi için hukuki destek sağladık.

4. Kadın Danışma Merkezi Desteği

Sosyal Destek

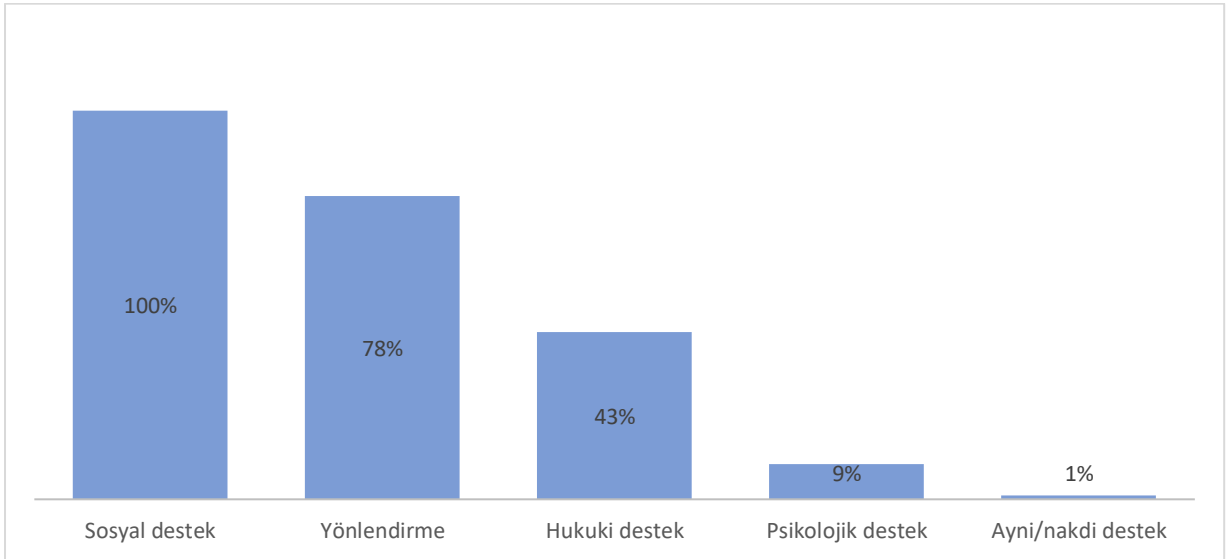
Maruz bırakıldığımız erkek şiddetiyle mücadele ederken ihtiyaç duyduğumuz desteklerden biri sosyal destektir. Sosyal destek alabileceğimiz yerler; kendi yakın çevremiz, ailemiz, arkadaşlarımız olabildiği gibi destek almak için gittiğimiz kurumlar/örgütler de olabiliyor. Kadın Dayanışma Vakfı da bu örgütlerden biri. Kadın danışma merkezimize başvuran kadınlarla ilk görüşmeyi sosyal çalışmacılar ve gönüllüler yapıyor. Kadınlara yüz yüze, telefonla ve e-posta yoluyla destek sağlıyoruz. Şiddete maruz kalan kadınlar yaşadıkları şiddetten dolayı şikayetçi olmak, şiddet uygulayan eşlerinden boşanmak, yaşadıkları şiddeti tanımlamak ya da yalnızca konuşmak veya psikolojik destek almak için bize ulaşıyorlar. Yaptığımız görüşmelerde kadınların şiddetle mücadele süreçlerinde neler yaşadıklarını, nelere ihtiyaç duyduklarını, nerelerde zorlandıklarını ve neler hissettiklerini konuşuyor ve bu mücadele süreçlerinde dayanışma kuruyoruz. Bu görüşmelerle şiddetle mücadele mekanizmalarının işleyişindeki aksaklıkları tespit edip izleme olanağına sahip oluyoruz. Şiddetle mücadele süreçlerinde kadınların ihtiyacı olan her konuda bütüncül bir bakış açısı ile hareket ediyoruz.

Bu bakış açısıyla kadınlarla süreklilik gösteren feminist bir sosyal çalışma yürütüyoruz. Kadınların başvurdukları kurumlardaki sorunları ve yaşadıkları süreçlerle ilgili gelişmeleri paylaşımları sonraki adımları takip etmemizi sağlıyor ve bu da dayanışmamızın bir parçası oluyor.

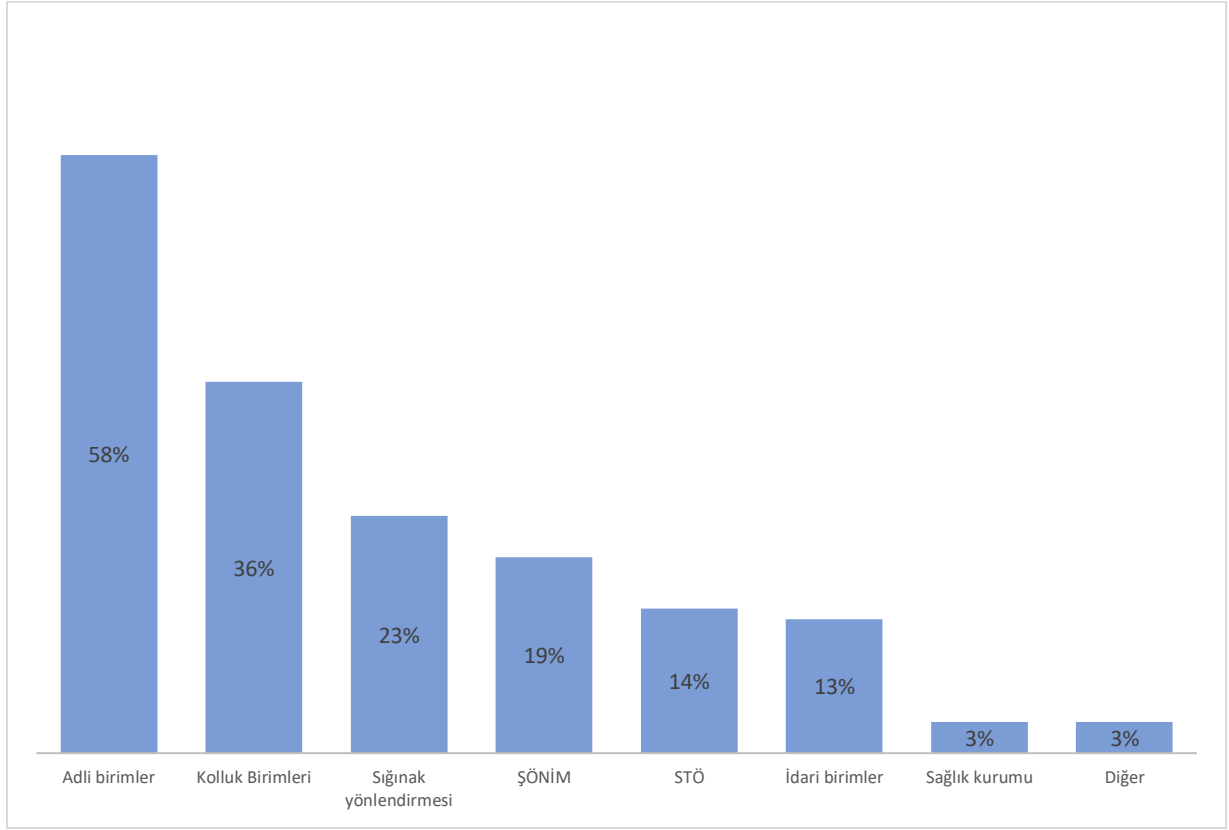
Kadınlarla yaptığımız görüşmelerde yargılamadan dinliyor, kararlarına saygı duyuyor ve onlar adına karar vermeyerek şiddetle mücadele süreçlerinde dayanışma kuruyoruz. Yaşadığımız şiddet karşısında kendimizi yalnız, güçsüz ve savunmasız hissedebiliyoruz. Korkuyoruz ya da kimsenin bizi anlamayacağını, dinlemeyeceğini düşünebiliyoruz. Şiddetin yalnızca bizim başımıza geldiğini düşünebiliyoruz. Oysa biliyoruz ki özel olan politiktir. Danışma merkezimizde kadınlarla dayanışma kurarken kadından kadına edindiğimiz deneyimleri aktarıyoruz.

Yaşadığımız şiddet karşısında yalnız olmadığımızı, erkek şiddeti ile mücadele etmeye çocukluktan itibaren içine doğmuş olduğumuz ailede başladığımızı ve erkek şiddetinin toplumsal bir sorun olduğunu vurguluyoruz. Şiddetin hiçbir haklı sebebinin olmadığını, erkeklerin şiddet uygulamayı tercih ettiğini konuşuyoruz.

Yapılan görüşmelerde kadınların ihtiyaçlarına yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarına yönlendirmeler yapıyoruz. Kadınların ihtiyaçlarına göre yaşadıkları süreçleri takip ederek bir kadın ile birden fazla kez düzenli görüşmeler sağlıyoruz.

Kadınlarla yaptığımız görüşmelerde, kadınların daha önce gittiği ancak iyi bir destek alamadığı durumlarda ya da maddi imkansızlıklar nedeniyle ulaşamadıkları hukuki ve psikolojik danışmanlık taleplerine göre vakfın gönüllü avukat ve psikologları aracılığıyla kadınlarla dayanışma kuruyoruz. Ekonomik krizin kadınların yaşamını giderek daha fazla etkilemesinin bir sonucu olarak bu yıl kadınlardan aynı/nakdi ihtiyaçlar konusunda daha fazla paylaşımla karşılaştık.

Danışma merkezine doğrudan ulaşmak için yol parasının bile kendileri için karşılanması güç bir maddi yanı olduğunu gözlemledik. Acil şekilde şiddet ortamından ayrılıp bir yere ulaşmanın ya da geçici süreliğine otel, misafirhane benzeri yerlerde kalabilecek şekilde ayarlama yapmanın mümkün olmadığı örneklerle karşılaştık. Benzer şekilde önceki yıllara göre kıyafet, ev eşyası gibi aynı ihtiyaçlara dair de kadınların talepleri arttı. Bu gibi durumlarda danışma merkezimizin ve vakfın kaynakları doğrultusunda kadınlarla dayanışma kurmaya çalıştık. Kadınlara, buldukları yerlerde yerel yönetim, kaymakamlık vb. mekanizmalardan alabilecekleri destekler konusunda bilgi verdik

6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan, Kahramanmaraş merkezli olup 11 ili doğrudan etkileyen depremlerin ardından danışma merkezimizde deprem ve şiddet nedeniyle kadınlarla

dayanışma kurmaya devam ettik. Kadınlar deprem sırasında dahi şiddete maruz kaldıklarını aktardılar. Bu da bize afet ve kriz anlarında dahi şiddetin devam ettiğini gösteriyor. Deprem bölgesinden aldığımız başvurular daha çok aynı/nakdi ihtiyaç talebine yönelik olsa da e depremden etkilendiği, şiddet gördüğü için de bize ulaşan kadınlar oldu. Kadın danışma merkezine şiddet ve deprem nedeniyle destek için başvuran kadınların %20'si (80 kadın) ile görüşmeler sürdürülmeye devam ediliyor.

Kadınlar, yeniden görüşüldüğünde mücadele süreçlerinde başta kendilerini yalnız hissettiklerini **“İnsan yakınına da anlatamıyor, seni anlamıyor, çekiniyor.”** sözleriyle ifade ederken, kurduğumuz dayanışma sonrasında bizim aramalarımız ve yaptığımız feminist sosyal çalışma ile güçlendiklerini **“Sizinle konuşurken kız kardeşimle konuşuyor gibi hissediyorum... Arkamda kocaman bir dağ var gibi güçlü hissediyorum.”** sözleriyle aktarıyorlar.

Gelen başvurularda kadınlar; depremin her türlü yıkıcı etkisiyle mücadele ederken maddi manevi ihtiyaçları için kamu kurumlarından destek alamadıklarını bu nedenle internetten destek verebilecek yerleri aradıklarını ve bize bu şekilde ulaştıklarını ifade ettiler. Daha önce şiddet nedeniyle destek alan eski danışanlarımız da deprem sonrasında yeniden destek almak için kadın danışma merkezimize başvurdular. Depremden etkilenen ve şiddete/şiddet riskine maruz kalan kadınların acil ihtiyaçları için deprem bölgesinden (Hatay, Adıyaman, Kahramanmaraş, Malatya ve Ankara) 81 kadın destek talebinde bulundu. Bu kadınların %37'sine (30 kadın) acil durum desteği sağladık.

6 Şubat depremi birinci ayını doldurduğunda, yaklaşan 8 Mart'ı deprem bölgesindeki kadınlarla birlikte geçirmek için bölgeye gittik. Vakfa yapılan aynı bağışlarla ve satın alarak oluşturduğumuz kişisel hijyen kitlerini dağıtarak 200'ün üzerinde kadına destek olduk. Bunun yanı sıra yine bölgede düzenlediğimiz 8 Mart etkinliğine katılan 50'nin üzerinde kadınla görüştüğümüzde devletin deprem sonrası destek mekanizmalarının oldukça yetersiz olduğunu, var olan desteğin ise kadınların özel ihtiyaçları gözetilmeden düzenlendiğini gözlemledik. Temel ihtiyaçlara erişimde yaşanan büyük sıkıntı ve belirsizlik duygusu kadınların kendi duygusal gereksinimlerini ve psikolojik destek ihtiyaçlarını göz ardı etmelerine hatta pek çoğunun bunun farkına bile varamamasına neden olmuştu.

Kadın danışma merkezimiz kıyafet, oyuncak, ev eşyası gibi bağışlar alabiliyor. Bu bağışlar ile aynı/nakdi ihtiyaç talebiyle başvuran kadınlarla dayanışma kuruyoruz. Özellikle sığınakta kalan

ve sığınaktan çıkıp yeni bir hayat kurmaya çalışan kadınlar bu kıyafet desteklerinden düzenli olarak yararlanabiliyor. Depremden etkilenen kadınlarla da dayanışmamızı sürdürmeye devam ederek kadınlara bu süreçte barınma, ulaşım, kıyafet, hijyen ve gıda malzemesi, ev eşyası, kitap ve jinekolojik muayene destekleri sağladık. Aynı zamanda kadınlar yasal hakları olan kürtaja erişimde yaşadıkları zorluklara dair de bize ulaştılar, kürtaj hakkına nasıl erişebileceklerini ve Türkiye'deki işleyişi sordular. Bu konuda Türkiye'de kürtaja dair kadınların yasal hakları konusunda bilgi verdik ve destek alabilecekleri yerlere yönlendirme yaptık. Burs, maddi yardım gibi taleplerle arayan kadınları valilik ve belediyelerin ilgili birimlerine veya doğrudan eğitim bursu gibi destekler veren kurumlara yönlendirdik. Kadınların ihtiyaçlarının mevsimsel ve dönemsel koşullara göre değişebileceğini öngörerek yönlendirme listelerimizi güncelledik.

Aynı zamanda yaptığımız güçlenme buluşmaları ve içinde bulunduğumuz ağlarla aynı/nakdi destek bekleyen 25 kadından 14'üne (%56'sına) yönlendirme yaparak destek verilmesini sağladık. Yapılan güçlenme buluşmaları, içinde bulunduğumuz ağların yönlendirmeleri ve kadınların birbirlerine böyle bir desteğin olduğunu yaygınlaştırmaları ile deprem bölgesinden arayan mülteci kadınların destek başvuruları arttı.

93 başvurunun %25'i (24 kadın) mülteci kadınlardan oluştu. Bu süreç mülteci kadınlarla çalışmalarımızı güçlendirdi. Aldığımız başvurularda, mülteci kadınların yaşadıkları sorunların kendi içlerinde de oldukça farklılık gösterdiğini gördük. Kadınların mülteci olması, depremden etkilenmesi ve dil sorunu gibi kişisel ve katmanlı zorluklar yaşamaları şiddete ve şiddet tehlikesine daha da açık hale geldiklerini ortaya koyuyor. Özellikle dil sorunu nedeniyle mülteci kadınların destek mekanizmalarına ulaşmakta zorluk çektiğini gördük.

Deprem maddi manevi her anlamda etkisini sürdürürken bu süreçte şiddet nedeniyle gizlilik kararı olan, sığınakta kalan, eşinden boşanmak isteyen kadınlar için hayatta kalmaya çalışmanın daha da zor olduğunu yeniden gördük. Depremden önce şiddet gördüğü için gizlilik kararı olan eski danışanımız çadırda kalmaya başladığını ve failin kendisini kolayca bulabilme ihtimali olduğunu aktardı. Gizlilik kararı olduğu için deprem nedeniyle yapılan maddi destek taleplerine başvurmadığını bu nedenle de temel ihtiyaçlarını karşılamakta çok zorlandığını, bu konu ile ilgili bakanlıklarla görüşüğünü ama bir çözüm bulamadığını aktardı. Almış olduğumuz bu başvuruyla sistemin bu konuda bir düzenlemesinin olmadığını ve açığı olduğunu fark ettik. Şiddet nedeniyle gizlilik kararı olan kadınların adreslerinin neresi olduğu bilgisi

görünmediği için sosyal yardımlardan özellikle deprem nedeniyle yapılan yardımlardan yararlanamadığını gördük.

Bu süreç kadınların yaşadıkları psikolojik ve sosyal zorlukları daha da derinleştirdi. Çocuğunun sağlık sorunlarından kaynaklanan ihtiyaçları için başvuran ve depremden etkilenen bir kadın, danışma merkezimizden destek talep ederken yaşadığı zorluğu şu şekilde ifade etti; **“Ben çok çekiniyorum, zor günler geçirdik, talep etmek çok zor bir şey... Gerçekten çaresiz olmasam talep etmezdim... Psikolojim çok bozuk...”** Kurduğumuz dayanışmada devletin yaşanan bu süreçte ihtiyaçlar doğrultusunda destek vermesinin gerekliliğini ve önemini vurguladık. Depremi travmatik etkilerini, kadın olarak yaşadığımız toplumun her alanında mücadele etmek zorunda kaldığımızı ve destek arayışımızın olduğunu konuştuk. Çocuğunun hastane ihtiyaçları için solunum cihazı desteği sağladık. Bu süreçte isterse psikolojik destek de alabileceğini söyleyerek ilgili yerlere yönlendirdik.

Deprem nedeniyle geçici barınma alanında kalan bir kadın ise depremzede olduğunu aktardığında tüm kapıların kendisine kapatıldığını bu nedenle depremzede olduğunu söylemek istemediğini ifade ederek; **“Neden devlet desteği yok?... Depremzedeyim demeyeceğim, depremzedeyim deyince yardımlar kesiliyor bir şey yapmıyorlar. Kılık kıyafet istemiyorum. Ufak da olsa maddi destek istiyorum.”** cümleleriyle yaşadığı sıkışıklığı aktardı. Bu durum devletin sosyal desteği, kadınların ihtiyaçlarını gözetmeden verdiğini ortaya koyuyor.

Kadın danışma merkezine başvuran kadınlar yukarıdaki örnekte olduğu gibi daha önce başvurduğu kurumlardan destek alamadığı için çok zorlandıklarını, kimsenin kendisini bu şekilde dinleyip yönlendirmede bulunmadığını şu sözlerle ifade etti; **“Kimse işleri kolaylaştırmak istemiyor, kimse sizin kadar zaman ayırıp dinlemedi, şimdiye kadar bana sizin gibi destek olan olmadı.”** Dolayısıyla daha önce bir yönlendirme yapılmış olsaydı içinde buldukları sürecin ve yaşadıkları zorluklarla baş etmenin daha farklı olacağını aktardılar.

Bu bağlamda bir sene boyunca kadın danışma merkezimizde aldığımız şiddet başvuruları ve yaptığımız yönlendirmelere baktığımızda; şiddette maruz kaldığı için danışma merkezimize başvuran kadınların %78’ini (243 kadın) şiddetle mücadele mekanizmalarına yönlendirdik. Kadınların %36’sını (115 kadın) acil durumlarda destek alabilmeleri, şikâyetle bulunabilmeleri ve sığınağa gidebilmeleri için kolluk birimlerine yönlendirdik. KADES uygulamasından bahsettik. %58’ini (183 kadın) yasal işlem başlatmaları, suç duyurusunda bulunmaları, ceza

davası açmaları ya da 6284 sayılı Kanun kapsamında koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına başvurmaları için savcılık, baro, aile mahkemesi gibi adli birimlere; ücretsiz avukat talep edebilmeleri için ise adli yardım bürolarına ve Gelincik merkezine yönlendirdik. Yukarıdaki yönlendirmelere baktığımızda kadınların yarısından fazlasını doğrudan adli birimlere yönlendirdiğimizi görüyoruz. Bu durum kadınların daha önce destek almak için kolluk birimlerine başvurduğunu ancak polislerin tutumu, kadınların şikayetini almamaları, şiddetin devam etmesi gibi nedenlerle destek alamadıklarını ve bize ulaştıklarını ortaya koyuyor.

Kadınların yaşadıkları şiddet ortamından uzaklaşmalarında önemli mekanizmalardan biri de sığınak desteğidir. Kadınların can güvenliği riski bulunduğu güvenli bir yere gitme ihtiyacının yanı sıra, şiddet uygulayan erkeklerin evden atma ya da atmakla tehdit etme gibi şiddetin etkilerinden kaynaklanan korku, yeni bir hayat kurabilecek gücü bulamama, yalnız hissetme ve gidecek yerin olmaması durumunda sığınakların varlığı kadınlar için önemli bir destek mekanizmasıdır. Kadınlarla sığınaklara nasıl erişebileceklerini, ŞÖNİM ve belediyelerin sığınaklarını ve sığınaklarda nasıl bir çalışma yürütüldüğünü konuşuyoruz. Şiddete maruz kalan ve acil olarak kalacak güvenli bir yere ihtiyacı olan kadınların %42'sini (131 kadın) sığınak başvurusu ve sağladığı diğer destekler için ŞÖNİM'e yönlendirdik. Darp raporu ve sağlıkları ile ilgili destek alabilmeleri için %3'ünü (9 kadın) sağlık kurumlarına, Ankara ili dışından yapılan başvurulardan %14'ünü (45 kadın) buldukları il ve ilçede faaliyet gösteren kadın örgütlerine yönlendirdik.

Kadınlar şiddet ortamından çıkarken, şiddetten sonra hayatlarını yeniden kurabilmek için iş ve ev bulma, kendileri için kurs, çocuklar için kreş/okul bulma, gıda, giyim gibi ekonomik destek taleplerinde bulundular. Danışma merkezimize başvuruda bulunan kadınların %13'ünü (41 kadın) yaşadıkları şiddetten dolayı şikayetçi olmaları, sosyal yardımlardan yararlanmaları, aile konutu şerhi koydurmaları, sığınak sonrasında destek alabilmeleri için kaymakamlık ve valiliğe, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına, sosyal hizmet merkezlerine, belediyelerin kadın danışma merkezlerine, CİMER, Alo 183 ve Tapu Müdürlükleri gibi ilgili idari kurumlara yönlendirdik. Son olarak danışma merkezine başvuran kadınların %3'ünü (10 kadın) sendika, meslek odaları, şirketlerin disiplin kurulu/şikâyet birimleri ve basına yönlendirdik.

Psikolojik Destek

Şiddete maruz kalan kadınların şiddetten veya şiddetin etkilerinden uzaklaşma süreçlerinde ihtiyaç duydukları önemli desteklerden biri de psikolojik destek olabiliyor. Geçen sene danışma

merkezine psikolojik destek almak için başvuran kadınların %1'ine (4 kadın) destek sağlarken bu sene %9'una (29 kadın) psikolojik destek sağladık. Geçen seneye göre verdiğimiz psikolojik destek sayısının artmasında yaptığımız gönüllü atölyeleri ile gönüllü psikolog sayımızın artması etkili oldu.

Kadın danışma merkezimize başvuran kadınlar şiddetten uzaklaşmak, şiddet döngüsünden çıkmak için bu desteğe ihtiyaç duyabildikleri gibi şiddetten uzaklaşmış olsalar da geçmişte yaşadıkları şiddetin yarattığı psikolojik etkilerden kurtulmak için psikolojik desteklere ihtiyaç duyabiliyorlar. Bu ihtiyaçları doğrultusunda kadın danışma merkezimizde gönüllü psikologlarımız ile kadınlara psikolojik destek sağlıyoruz. Şiddete maruz kalan her kadının psikolojik desteğe ihtiyaç duymayabileceğini bilmekle beraber sosyal çalışmayla bu süreci birlikte yürütüyoruz.

Kadınlara kurduğumuz dayanışmada psikolojik destek sürecinin başlaması, bir yanıyla karşılıklı bir ilişkinin başlaması anlamına geliyor. Yani yaşayan bir süreç olması nedeniyle her zaman ön görüşmede konuşulanlara birebir uyulamayabiliyor. Özellikle kadınlar şiddet gibi travmatik bir deneyimle bize başvurduğundan zaman içerisinde amaçlar ve yol haritası değişiklik gösterebiliyor. Bu noktada feminist psikolojik destek ilkeleriyle hareket ederek kadınların yaşadıkları üzerinden süreci şekillendiriyoruz. İhtiyaç duydukları güvenli alanı sağlayarak yargılanma kaygısı gütmekten kendilerini ifade edebildiği alanı sunuyoruz.

Kadınlara yürüttüğümüz süreçte psikolojik destek sağlarken bazı gözlemlerimiz oluyor. Örneğin yapılan görüşmelerde kadınların ortaklaştığı bazı ihtiyaçların olduğunu söylemek mümkün. Bu ihtiyaçlara baktığımızda; bir başkası tarafından etkin bir şekilde dinlenme ve bunu takiben anlaşılma ihtiyaçları geliyor. Bu ihtiyaçların karşılanması, kadınların sürece daha aktif bir şekilde dahil olmasını sağlarken bir yandan da kendilerine kulak vermelerini kolaylaştırıyor. Bunların dışında psikolojik destek, maruz kaldıkları erkek şiddetinin kendilerine özgü bir sorun olmadığını, toplumsal bir sorun olduğunu fark etmelerine, yalnız olmadıklarını hissetmelerine ve yaşadıklarını anlamlandırmalarına destek oluyor. Bu ihtiyaçların yanı sıra kadınlar şiddetten dolayı düşük özsaygı ve öz farkındalık yaşayabiliyor. Örneğin; ***“Kendimi suçlamaya devam ediyorum. Gülüp eğleniyorum ama hala önceki mutluluğuma dönemeyeceğim gibi.”*** ifadesinde olduğu gibi kadınlar hayatlarında değersizlik ve yalnızlık hissederek kendilerini suçlama eğilimi gösterebiliyor. ***“Şu kiloya bakın, adam tabii beğenmez. Yüzümde kıllar çıktı.***

... Bakmayın şimdiki halime, eskiden güzeldim." ifadelerinde ise bedenleriyle ilgili bir özgüven kaybıyla da kendilerini suçlama eğilimi gösterebiliyorlar. Beraberinde aidiyet sorunları, ilişkisel sorunlar ve çekirdek aile sorunları öne çıkıyor.

Kadınların kişisel öyküleri, karakter yapıları, geçmişte yaşadıkları şiddetli ve travmatik deneyimler, destekleyici aile yapısının olup olmaması ve sosyal çevre gibi faktörlerin kadınların yaşadıkları travmatik deneyimin, algılanan şiddet düzeyinin, travmanın anlamlandırılmasının, baş etme şeklinin ve düzeyinin kadından kadına değişiklik göstermesinin nedenleri gibi görüldüğünü söyleyebiliriz. Yani benzer bir deneyime maruz kalmış olduklarında bile kadınların farklı şekillerde etkilendikleri ve deneyimleri öznel olarak algıladıkları görülüyor.

Öte yandan farklı yaş gruplarından ve sosyoekonomik seviyeden kadınlar benzer duygular sergiliyor. Kadınlar yaşadıkları travmatik deneyimlerin sonucunda yoğunluklu olarak suçluluk, kaygı, öfke ve depresif duygulardan mustarip oluyor. Travmanın akut etkileri azalmış olsa da bu duygular çeşitli düzeylerde devam ediyor. Travmanın etkilerinin daha taze olarak algılandığı kadınlarda bunlara ek olarak tetikte olma hali, şiddet anını yeniden yaşadığını hissetme, dikkatsizlik, nefes darlığı, çeşitli bedensel güçlükler gibi belirtiler de görülüyor. Özellikle fiziksel şiddetten kaynaklanan beden ağrıları, bedenin zarar görmesi nedeniyle olabildiği gibi bir kısım bedensel semptomlar da psikolojik kaynaklı olabiliyor. Bu semptomlar kadınların kendi bedenlerine yabancılaşmasına da neden olabiliyor.

"Aynada, yabancılaştığım bedenimle yüzleşiyorum. Dokunmak, doyurmak, yıkamak, giydirmek, Kalben'in dediği gibi "bir çorba bile yapmak istemediğim" bu bedeni sevmek, okşamak, yaralarından öpmek istiyorum. Kaybolmuş gibi, boşluktaymış gibi, ait değilmiş gibi hissettiğim bu dünyada kendimi yeniden bulmak istiyorum". Örneğinde olduğu gibi psikolojik kaynaklı bedensel semptomları rahatlama/gevşeme egzersizleriyle gidermeye çalışmak kadınlara iyi geliyor. Aynı zamanda bu süreçte kadınlar yaşadıkları şiddet nedeniyle sindirildiklerini **"Ben eskiden çok cevvaldim biliyor musunuz? Tuttuğumu koparırdım, çok sosyaldim."** ifadesinde olduğu gibi yalnızca kendi bedenine değil sosyal yaşantıya da yabancılaştıklarını aktarıyorlar.

Kadınlar, kendilerine ağır gelen ve kimseye anlatamadıkları şiddet öykülerini güvendikleri bir ortamda anlatabildikleri için yaşadıkları kaygıların hafiflediğini ve görüşmelerin kendilerine iyi geldiğini ifade ediyorlar. Vakfın sağladığı güven ortamı ve feminist ilkelerle psikolojik destek

sağlandığını bilmek bu güven sürecini kolaylaştırıyor. Kadınlarla bu güvenin oluşturulması, güvenlerini sarsan diğer insanlar, hukuk sistemi ya da genel olarak adalet kavramına olan hayal kırıklığının ardından kadınları güçlendiren çok temel bir nokta oluyor.

Çekirdek ailesinde şiddet yaşamış kadınlar temelden zedelenmiş bir benliğe sahip olabiliyorlar. Dolayısıyla erken yaşlarında, özellikle aile içi şiddete maruz kalmış kadınların yetişkinliklerinde riskli durumları ayırt etmekte güçlük yaşadıklarını söyleyebiliriz.

Toplumda, ailede tekrar üretilen toplumsal cinsiyet normları kadının kendini suçlama eğiliminde önemli bir unsur oluyor. Bu nedenle şiddet uygulayanlar cezalandırılrsa da cezalandırılmasa da kadınların kendilerini suçlama eğiliminde olduklarını gözlemliyoruz.

Dolayısıyla şiddete maruz kalmış ve eşinden ayrılmış kadınların sırf boşandıkları için hem eski eş hem sosyal çevre ve toplumun geneli tarafından yeterince iyi anne olmadıklarına dair duydukları suçlamalar da suçluluk ve utanç hislerini perçinliyor. Daha önce anne olan kadınlar annelikleri üzerinden bu hisleri yaşarken, çocuk sahibi olmamış ya da bekar olan kadınlar da sosyal çevrelerinin kurduğu baskıyı **“Annemle babam üzülmesin diye, elalem ne der diye sustum.”** örneğindeki gibi ifade ederek yaşadıkları hisleri paylaştılar.

Şiddet uygulayanların uygun şekilde cezalandırılmaması kadınların tekrar zarar göreceklere dair endişelerini arttırırken, buna ek olarak hesaplaşmanın adil şekilde gerçekleşmemesi öfkenin de yoğunlaşmasına sebep oluyor. **“Suç duyurusunda bulun diyorlar ama kimse sonrasında güvende hissedip hissetmeyeceğimi sormuyor. Bu adamlar bana daha çok sinirlenirse kızlarımı, kendimi nasıl koruyacağımı anlatmıyor... Böyle adalet mi olur ben geceleri uyuyamıyorum.”** ifadelerinde olduğu gibi sisteme olan güvensizlik kadınların güven duygusunu zedeleyerek psikolojik semptomların bedensel etkilerini de destekleyen nedenlerden biri oluyor. Dolayısıyla güven duygusunu tekrar inşa edememek travmatik deneyimlerin etkisinin azalmasının önünde bir engel oluyor.

Travmatik bir deneyimin ardından güvensizlik duygularıyla baş eden kadınların şiddetle mücadele mekanizmalarının yetersiz ya da işlevsiz desteği ve adalet sistemine ulaşımındaki güçlükler güvensizlik hislerini perçinlemeye devam ediyor.

Kadınlarla kurduğumuz dayanışmada; bazen maruz kaldıkları şiddetten dolayı hukuki süreçleri başlatma konusundaki endişeleri nedeniyle, bazen de bu süreçleri yürütürken kendilerini daha

güçlü hissedebilmek için psikolojik desteğe başvurduklarını gözlemledik. Bu nedenle yürüttüğümüz psikolojik destek süreçleri ve hukuki süreçteki olumlu gelişmeler, kadınların psikolojik iyilik hallerini de olumlu etkiliyor.

Hukuki Destek

Kadınların şiddetten uzaklaşabilmek ve mücadele edebilmek için ihtiyaç duyduğu önemli desteklerden bir diğeri de hukuki destektir. Kadınlar devam eden hukuki süreçlere dair bilgi almak için gelebildikleri gibi ilk kez yapacakları başvurular için de hukuki desteğe ihtiyaç duyabiliyorlar. Bu süreçte atılması gereken adımlar ve kendilerini nasıl bir sürecin beklediğini öğrenmek için de desteğe ihtiyaç duyabiliyorlar. 2022 yılında, kadın danışma merkezimizde hukuki destek almak için başvuran kadınların %33'üne (90 kadın) destek sağlarken 2023'te %43'üne (137 kadın) hukuki destek sağladık.

Boşanma, velayet, nafaka, 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen koruyucu ve önleyici kararlar, maruz kaldıkları şiddetle ilgili şikâyet mekanizmaları ve ceza davası süreçleri kadınların özellikle konuşmak istediği konuları oluşturuyor. Sosyal çalışmacılarla yapılan ilk görüşmenin ardından kadınların ihtiyaçlarına ve hukuki sürecin ayrıntılarına bağlı olarak vakfın gönüllü avukatları tarafından hukuki destek sağlıyoruz.

Adli süreçlerin düzenli takip edilmesi ve hak kaybı yaşanmaması için avukat desteği gerektiren durumlarda kadınları baroların Adli Yardım birimlerine, eğer Ankara'da ikamet ediyorsa Ankara Barosuna bağlı olan Gelincik Merkezi'ne yönlendiriyoruz.

Kadınlar boşanma aşamasında özellikle çocukları üzerinden erkekler tarafından tehdit edilmeye ve korkutulmaya devam ediliyor. Şiddet uygulayan erkekler çocuklarını almakla, nafaka vermemekle, evden atma tehdidiyle kadınlar üzerinde tahakküm kuruyor. Bu nedenle danışma merkezine başvuran kadınların daha çok nafaka, tazminat, mal paylaşımı, aile konutu şerhi gibi hukuki konularda destek istediklerini görüyoruz. Kadınlar hayatları boyunca bastırıldıkları ve ekonomik olarak da güçlenmelerine engel olduğu için yeni bir hayat kurma aşamasında çok kaygılı olabiliyorlar. Belirsizliğin kendilerini korkuttuğunu aktarabiliyorlar. Bu nedenle kadınlar, hukuki süreç başlatmak konusunda kararsız kalabiliyor. Şiddet uygulayan erkekler bu süreçte de kadınların güçsüz hissetmelerine sebep olabiliyor. Erkekler **“Davayı sen açarsan dezavantajlı duruma düşersin, hâkim sana inanmaz.”** gibi aslı olmayan cümlelerle kadınları korkutuyor. Bu nedenle kadınlar; çoğu kez boşanma süreci uzamasın diye

maddi/manevi tazminat taleplerinden vazgeçiyor, günümüzde artan yoksulluk ve ekonomik krizle de tek başına mücadele etmek zorunda bırakılıyor.

Kadınların şiddet görseller de başlarını sokacakları bir evleri, yiyecek yemekleri olmaması veya çocukları olması boşanma sürecini başlatamamalarına ya da boşanmaktan vazgeçmelerine neden olabiliyor. **“Evden dışarı çıkamıyorum, çalışamıyorum”. “İşe girersen çocukların velayetini alırım diyerek tehdit ediyor. Çocuklar için sabrettim.”** ifadesinde olduğu gibi özellikle kadınları oradan oraya zorlayan hukuk sistemi; avukat desteğine ulaşma zorluğu, sosyal yardımlardan destek almadaki zorluklar; istenilen belgeler, ekonomik özgürlüklerini elde etmemeleri için çocukları üzerinden gördükleri tehditler kadınların şiddet döngüsünden çıkamamalarına, **“İki çocuğumu da alarak sığınağa gittim ama kocam en küçük çocuğumu vermediği için dönmek zorunda kaldım.”** örneğinde olduğu gibi boşanamamalarına neden oluyor.

Kadın danışma merkezi olarak feminist ilkelerle yürüttüğümüz ve sosyal, psikolojik, hukuki olmak üzere üç ayağı bulunan desteklerimiz **“Ailem bile bana bu kadar destek olmazken sizinle ve avukatla konuştuktan sonra çok rahatladım, çok iyi geldi bana.”** ifadesinde belirtildiği gibi kadınlarla kurduğumuz dayanışmanın parçalarını oluşturuyor.